

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Nabývání dědictví dle současné právní úpravy

a dle nového Občanského zákoníku

Bc. Renata Jirková

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jirková Renata

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Hradec

Název práce

Nabývání dědictví dle současné právní úpravy a dle nového Občanského zákoníku

Anglický název

Acquisition of Heritage under the current legislation and according to the new Civil Code

---

Cíle práce

Komparace platné právní úpravy nabývání dědictví s novelou Občanského zákoníku v dědickém právu, srovnání této problematiky s právní úpravou Rakouska a identifikace nutných změn ve státní správě ve vztahu k novele Občanského zákoníku v dědickém právu

Metodika

- studium Občanského zákoníku před a po novele
- porovnání s právní úpravou Rakouska v dané problematice
- studium procesu dědického řízení v praxi (notáři, soudy)
- zpracování získaných poznatků a jejich vyhodnocení
- identifikace nutných změn ve státní správě v procesu dědického řízení po účinnosti novely Občanského zákoníku

Harmonogram zpracování

Sběr dat, vyhotovení zadání práce – do 30.6.2013
Vypracování teoretické části – do 31.1.2014
Vypracování praktické části – do 28.2.2014
Odevzdání práce dle závazných pokynů PEF ČZU

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Dědictví, dědic, závěť, dědická dohoda, nepominutelný dědic, svěřenecké nástupnictví, odkaz.

Doporučené zdroje informací

Prameny práva

Česko. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Česko. Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, s účinností od 1. 1. 2014
Česko. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Česko. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Česko. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.
Česko. Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
Rakousko. Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch vom 1. Juni 1811 (ABGB), ve znění pozdějších předpisů.

Odborná literatura

MIKEŠ, J.; MUZIKÁŘ, L., Dědické právo v teorii a praxi, Nakladatelství Leges, r. 2011.
BÍLEK P., Notářský řád a řízení o dědictví, 4. vydání, C.H.Beck, r. 2010
ŠTOGR J., Závěti ve prospěch komunitních nadací, Asociace komunitních nadací v ČR, r. 2008
SCHELLEOVÁ I. a kol, Dědictví a dědické právo, Computer Press, Praha, r. 2007

Další literatura dle pokynu vedoucího práce.

Vedoucí práce

Růžičková Eva Daniela, JUDr.

Termín odevzdání

březen 2014

Elektronicky schváleno dne 29.10.2013

JUDr. Jana Borská
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5.12.2013

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.
Děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Nabývání dědictví dle současné právní úpravy a dle nového Občanského zákoníku“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 20.11.2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Evě Daniele Cvik, vedoucí diplomové práce, za pomoc, rady a konzultace při tvorbě diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat JUDr. Zdeňku Pavlovi, notáři, se sídlem v Hradci Králové a JUDr. Elišce Francové, advokátce, se sídlem v Hradci Králové za přínosné konzultace. V neposlední řadě děkuji také mému zaměstnavateli za poskytování potřebného volna ke studiu a mým blízkým, kteří se mnou po celou dobu studia měli trpělivost.

Nabývání dědictví dle současné právní úpravy a dle nového Občanského zákoníku

---

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na problematiku nabývání dědictví dle současné právní úpravy a dle nového Občanského zákoníku.

Hlavním cílem je komparace původně platné právní úpravy nabývání dědictví s novým Občanským zákoníkem v dědickém právu, srovnání této problematiky s právní úpravou Rakouska a identifikace nutných změn ve státní správě ve vztahu k novému Občanskému zákoníku v dědickém právu.

Řešení problematiky je založeno na analýze dědického práva dle z. č. 40/1964 Sb., Občanského zákoníku platného do 31. 12. 2013 a po vydání nového z. č. 89/2012 Sb., účinné od 1. 1. 2014. Tvůrci nového Občanského zákoníku se inspirovali převážně v zahraničních úpravách, např. v rakouském. Z tohoto důvodu je v této práci provedena komparace i se soukromým právem Rakouska v řešené oblasti.

Závěrem budou identifikovány nutné změny ve státní správě ve vztahu k novému Občanskému zákoníku v dědickém právu.

Klíčová slova

Dědictví, závěť, dědická dohoda, nepominutelný dědic, svěřenecké nástupnictví, odkaz.

Acquisition of Heritage under the current legislation and according the new Civil Code

---

Summary

The diploma thesis is focused on problems the acquisition of inheritance under the current legislation and according to the new Civil Code.

The main objective is to compare the originally applicable legislation acquisition of heritage with the new Civil Code in inheritance law, comparing this of problems with legal regulations in Austria and identification necessary changes in government in relation to the new Civil Code in inheritance law.

Research on problems is based on the analysis of the law of succession by law no. 40/1964 Sb., The Civil Code valid until the 31. 12. 2013, after the release of the new law no. 89/2012 Sb., effective from 1. 1. 2014. The creators of the new Civil Code was inspired mainly in foreign adaptations, eg. in Austria. For this reason the work carried and the comparison with the private law of Austria in the area addressed.

Finally, they identified the necessary changes in government in relation to the new Civil Code in inheritance law.

Key words

Succession, wills, inheritance agreement sidestepped heir, fiduciary succession, link.

Obsah

1	Úvod.....	11
2	Cíl a metodika.....	13
2.1	Cíl práce	13
2.2	Metodika	13
3	Dědické řízení	15
3.1	Základní posloupnosti řízení	15
3.2	Dědické řízení od 1. 1. 2014	15
3.3	Zahájení řízení.....	17
3.3.1	<i>Příslušnost soudů a pověření notáře dle OZ a OSŘ .....</i>	<i>17</i>
3.3.2	<i>Příslušnost soudů a pověření notáře dle NOZ a ZZŘ .....</i>	<i>18</i>
3.4	Průběh řízení	19
3.5	Odměna notáře za vyřízení dědictví.....	21
3.5.1	<i>Odměna notáře.....</i>	<i>21</i>
3.5.2	<i>Hotové výdaje notáře .....</i>	<i>22</i>
3.5.3	<i>Obvyklá cena majetku .....</i>	<i>22</i>
4	Okruh dědiců.....	24
4.1	Dědická (ne)způsobilost.....	24
4.2	Nepominutelný dědic	26
4.3	Vydědění	27
4.4	Dědická substituce (obecné náhradnictví, svěrenské náhradnictví).....	29
5	Dědické tituly	30
5.1	Dědické tituly dle OZ.....	30
5.1.1	<i>Závěť .....</i>	<i>30</i>
5.1.2	<i>Dědění ze zákona.....</i>	<i>31</i>
5.2	Dědické tituly dle NOZ.....	32
5.2.1	<i>Dědická smlouva .....</i>	<i>32</i>
5.2.2	<i>Závěť .....</i>	<i>33</i>
5.2.3	<i>Dědění ze zákona.....</i>	<i>37</i>

6	Dluhy dědictví.....	39
6.1	Odpovědnost dědiců za dluhy zůstavitele a právo výhrady soupisu.....	39
6.2	Odkazovník a odpovědnost za dluhy	40
6.3	Odmítnutí dědictví	41
6.4	Zřeknutí se dědictví.....	42
6.5	Vzdání se dědictví	43
6.6	Likvidace dědictví.....	43
7	Srovnání s právní úpravou Rakouska.....	47
7.1	OZ a ABGB	47
7.2	NOZ a ABGB.....	49
7.3	Dědická daň.....	51
8	Praktická část	52
8.1	Případová studie č. 1	52
8.2.	Případová studie č. 2	56
8.3.	Případová studie č. 3	60
8.4.	Případová studie č. 4	64
8.5.	Případová studie č. 5	68
9	Zhodnocení	74
10	Závěr.....	77
11	Použité zdroje	79
12	Přílohy	83

Seznam použitých zkratk

OZ	Občanský zákoník
NOZ	nový Občanský zákoník
OSŘ	Občanský soudní řád
ZZŘ	zákon o Zvláštních řízeních soudních
ABGB	rakouský Všeobecný zákoník občanský (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch)
CEZ	Centrální evidence závětí
z. č.	zákon číslo
st.p.č.	stavební parcela číslo
p.p.č.	pozemková parcela číslo
k.ú.	katastrální území

1 Úvod

Všichni máme své sny a cíle, kterých se po dobu svého života snažíme dosáhnout. Téměř každý dospěje k tomu, že chce mít vlastní bydlení a materiální zázemí. Někteří lidé mají život snadnější a jsou úspěšnější v tom, že se jim daří těchto snů dosáhnout bez zadlužení, ba naopak jim jejich příjmy umožní i naspořit nějaké finanční prostředky. Jiní však nemají tolik životních příležitostí a tak si na své sny musí půjčit a upisují se různým závazkům. V okamžiku, kdy se naplní čas určený jim na tomto světě a nastane smrt, je nutné řešit otázku, jak se naložit s majetkem a případnými závazky zemřelého. Tato nutnost je povětšinou spojena s rodinnými vazbami mezi zůstavitelem a dědici. Smrt blízké osoby je jednou z nejsmutnějších událostí, se kterou se každý z nás dříve nebo později setká. Je proto nutné na dědické řízení nahlížet jak z pohledu právního, ale i lidského a morálního.

V dnešní době má již každý moderní stát vytvořena pravidla jak řešit rozdělení pozůstalosti. Tyto pravidla nazýváme dědické právo. Dědické právo sleduje zachování hodnot pro budoucnost.¹ V České republice se toto právo do konce roku 2013 řídilo zákonem č. 40/1964 Sb., občanským zákoníkem (dále „Občanský zákoník“, též „OZ“). Od 1. 1. 2014 se stal účinným nový zákon č. 89/2012 Sb. (dále „nový Občanský zákoník“, též „NOZ“), který nyní nově upravuje mimo jiné i dědické právo.

Tvůrci NOZ našli inspiraci převážně v zahraničních úpravách, především v zákoníku rakouském (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie - dále jen ABGB), německém, švýcarském, italském a nizozemském. Základní myšlenka vychází z vládního návrhu občanského zákoníku bývalého Československa z roku 1937, který nebyl nikdy schválen díky událostem následujícím po mnichovské dohodě. Hlavním důvodem bylo tedy vytvořit zákoník vycházející z moderního evropského myšlení a evropských práv.

NOZ vrací v dědickém právu mnoho tradičních institutů, jež dnešní právo nezná. Budoucímu dědici například umožní, aby se svého dědického práva smluvně

---

¹ ELIÁŠ, Karel. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-013-4, s. 282.

zřekl ještě za života zůstavitele. Hlavním smyslem NOZ je umožnit zůstaviteli svobodněji se rozhodnout komu a jak odkáže svůj majetek.

Uvedená problematika je poměrně široká a proto si vypracováním této diplomové práce kladu za cíl zpracovat zadané téma způsobem pochopitelným a použitelným pro člověka, který se v této problematice nepohybuje každý den.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl práce

Problematika dědického práva je poměrně rozsáhlá a lze na ni nahlížet z mnoha úhlů pohledu. Novou právní úpravou občanského zákoníku došlo k výrazným změnám v dědickém právu, kdy bylo doplněno mnoho nových institutů. Právní norma byla v úpravě dědictví rozšířena zhruba o 200 paragrafů a je tedy velmi podrobná.

Hlavním cílem diplomové práce je identifikace nutných změn ve státní správě ve vztahu k novému Občanskému zákoníku v dědickém právu. Tato identifikace je provedena na základě komparace a následné analýzy právní úpravy OZ č. 40/1964 Sb. v části upravující dědické právo s právní úpravou dědictví v novém Občanském zákoníku. Dílčím cílem práce je zhodnocení případových studií v otázce, zda bylo pro dědice výhodné projednání dědictví dle OZ, anebo by dědic získal projednáním dědictví dle NOZ.

Cílem teoretické části je logickou a pochopitelnou formou objasnit odlišnosti původní a nové právní úpravy. V této části je analyzován průběh dědického řízení i s ohledem na nově přijatý zákon o zvláštních řízeních soudních a dále proces nabývání dědictví až po jeho případnou likvidaci. Závěrem teoretické části je nový občanský zákoník komparován s obecným zákoníkem občanským, ke kterému se v mnohém vrací a který je dosud platný v Rakousku.

Navazující praktická část i klade za cíl demonstrovat odlišnost právních úprav v případech, ve kterých má její rozdílná úprava vliv na výsledek dědického řízení. Jednotlivé případové studie jsou samostatně zhodnoceny a jsou identifikovány jejich rozdíly.

2.2 Metodika

Diplomová práce je rozčleněna a dvě části, a to teoretickou a praktickou. Teoretická část je zaměřena na právní úpravu a prameny týkající se dědického práva, kdy je použit historický výzkum s použitím sekundárních zdrojů dat a jejich interpretace. Dále pak soustředěním a prostudováním potřebné literatury a analýzou

právních dokumentů jsou v logickém sledu metodou explanace uvedeny podstatné úkony dědického řízení počínaje úmrtím zůstavitele a konče právní mocí Usnesení o dědictví. Metodou komparace je nabývání dědictví posouzeno z pohledu OZ a po rekodifikaci soukromého práva dle NOZ.

Dále je porovnán OZ a NOZ s právní úpravou Rakouska, kdy je identifikováno v čem se právní úpravy shodují a naopak liší.

V praktické části je metodou indukce proveden sběr dat - případových studií, která jsou získána z reálných, již projednaných a ukončených dědických spisů. Spisy jsou redukovány do té míry, aby bylo možné na konkrétních případech metodou analýzy demonstrovat rozdílnost právních úprav dědictví. Následně je každá studie opakovaně analyzována s aplikací ustanovení nového Občanského zákoníku. Ve zhodnocení jsou vysloveny hypotézy jednotlivých případových studií ve vztahu k výsledkům řízení dle původní právní úpravy Občanského zákoníku

V závěru práce je provedeno celkové zhodnocení dané problematiky, na základě kterého jsou identifikovány nutné změny ve státní správě ve vztahu k dědickému řízení s doporučením legislativních změn.

3 Dědické řízení

3.1 Základní posloupnosti řízení

Právní subjektivita každého jedince vzniká narozením a končí smrtí. Smrtí tedy zanikají práva a povinnosti, která jsou neoddělitelně spojena s osobou zůstavitele. Smrtí však nezanikají ostatní práva a povinnosti jejich nositele, pouze přechází na jiné osoby či osobu. Listina základních práv a svobod v čl. 11 odst. 1 říká, že dědění se zaručuje, tzn., že majetková práva a povinnosti zůstavitele musí být projednána v dědickém řízení. Výsledkem tohoto řízení je určení právního nástupce zemřelého.

Každé úmrtí fyzické osoby vede k zahájení dědického řízení, bez ohledu na to, zda o to dědici žádají a zda tato osoba měla nějaký majetek. Jde o tzv. obligatornost dědického řízení.

Stát ovlivňuje uspořádání dědických vztahů zákonem a činí tak prostřednictvím příslušných okresních soudů, které následně p ověřují k projednání notáře, co by soudní komisaře. Notář zjišťuje právní nástupce zůstavitele i jeho majetek, popřípadě dluhy, a činí nezbytné úkony či nutná opatření pro řádné projednání dědictví. Výsledek a závěr celého řízení je následně promítnut v usnesení, které notář vydává jako veřejnou listinu. Nutno však upozornit na fakt, že takováto rozhodnutí ve věci samé mají pouze deklaratorní povahu, neboť dle zákona se dědictví nabývá smrtí zůstavitele.

3.2 Dědické řízení od 1. 1. 2014

Průběh dědického řízení upravují do konce roku 2013 ustanovení § 175a) až 175 ze) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

V první řadě je nutno konstatovat, že dle NOZ je nutno rozlišovat pojem pozůstalost a pojem dědictví. Pozůstalost tvoří celé jmění zůstavitele, kromě práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu veřejné moci. Dědictvím se naopak rozumí jen ta část pozůstalosti, která náleží dědici, kdy právo na ni vzniká smrtí zůstavitele.

Od 1. ledna 2014 je řízení o pozůstalosti upraveno zákonem č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních. Za závazný se pro řízení primárně považuje zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále ZZŘ). V případě, že nastane situace, kterou tento předpis nijak neupravuje, použije se podpůrně občanský soudní řád (dále OSŘ). V praxi se tak můžeme setkat se souběhem obou zákonů.

Naštěstí základní konstrukce dědického řízení zůstává i přes odlišné uspořádání jednotlivých ustanovení v zásadě nezměněna, o čemž svědčí i následující základní přehled, který může posloužit pro rychlou orientaci:²

institut	o. s. ř. (do 31. 12. 2013)	z. z. ř. (od 1. 1. 2014)
předběžné šetření	§ 175d odst. 1	§ 139 a násl.
dotazy soudu	§ 128	§ 141 odst. 1
předložení listiny	§ 129 odst. 2	§ 141 odst. 2
publikace závěti	§ 175d odst. 2	§ 142 a násl.
neodkladná opatření	§ 175e	§ 149 a násl.
prodej věci náležející do dědictví	§ 175r	§ 161
zastavení řízení pro nedostatek majetku	§ 175h odst. 1	§ 153
zastavení řízení pro nepatrnost majetku	§ 175h odst. 2	§ 154
vyrozumění o dědickém právu	§ 175i	§ 164 a násl.
spor o dědické právo	§ 175k	§ 168 a násl.
vypořádání společného jmění	§ 175l	§ 162
určení obvyklé ceny	§ 175o	§ 180
rozhodnutí o dědictví	§ 175q	§ 184 a násl.
tzv. dodatečné projednání dědictví	§ 175x	§ 192 a násl.

Zdroj: http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_6.pdf

Účelem řízení o pozůstalosti je potvrdit dědicům, co z pozůstalosti nabyli. Pokud zůstavitel zanechal pořízení pro případ smrti, musí být zajištěno splnění jeho

² BARTOŠ, J., *Nová procesní úprava dědického práva. AD NOTAM*. Praha: Notářská komora ČR, 2013, s. 16

nařízení. V případě, že zůstavitel dává závěti pokyn k rozdělení jeho pozůstalosti, nejsou ani dědicové, ani soud, oprávněni jeho vůli měnit a musí ji respektovat.

Průběh řízení o pozůstalosti je v zásadě zachován. I nadále je hlavní osobou celého řízení notář – soudní komisař a předmět řízení zůstává také stejný. Přesto však nastává několik změn v souvislosti s možnostmi zůstavitele a podstatné změny nastaly i s dluhy dědictví. Na důležité změny bych ráda v této práci upozornila.

V základních principech se však řízení o pozůstalosti dle OZ a NOZ neliší.

3.3 Zahájení řízení

Zásada obligatornosti zaručuje, že všechna úmrtí fyzických osob jsou projednána. Smrt fyzické osoby je kvalifikována jako právní událost a musí být zanesena do příslušné matriční knihy úmrtí vedené orgánem státní správy pověřené spravováním matriky, kdy matrika následně úmrtí oznámí příslušnému soudu.

Jakmile se soud dozví, nejčastěji doručení úmrtního listu příslušné matriky, že někdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého, zahájí řízení vydáním usnesení, a to i bez návrhu. Pro úplnost uvádím, že mimo matričního úřadu zpráva o úmrtí může být podána i jinými orgány veřejné správy jako je např. Policie ČR nebo nemocnice. Tento způsob zahájení řízení tedy uplatňuje zásadu oficiality.

Řízení o pozůstalosti může být samozřejmě zahájeno i na návrh, a to v případě, že je zjištěn nově najevo vyšlý majetek zůstavitele. Tento návrh může podat jakákoliv osoba.

3.3.1 Příslušnost soudů a pověření notáře dle OZ a OSŘ

Je nutné rozlišit věcnou a místní příslušnost soudu. Věcná příslušnost určuje, který soud je oprávněn k provádění úkonů v dědickém řízení v prvním stupni. Ve smyslu § 9 odst. 1 OSŘ jsou k řízení v prvním stupni příslušné soudy okresní s výjimkou věcí uvedených v § 9 odst. 2,3 OSŘ, o nichž rozhodují soudy krajské.

Místní příslušnost stanovuje, který soud se bude věcí zabývat z hlediska lokálního určení.

V době účinnosti OZ byla místní příslušnost určována dle z. č. 99/1963 Sb., kdy se v ustanovení § 88 písm. j) říká, že věc projedná soud, v jehož obvodu měl zůstavitel naposledy bydliště nebo pobyt. Neměl-li zůstavitel bydliště nebo nelze-li jej zjistit, je rozhodující obvod, v němž se nachází zůstavitelův majetek. Je-li příslušných více soudů, rozhoduje ten, který ve věci provedl první úkon.

Po vydání usnesení o zahájení řízení je následně dle § 38 OSŘ soudem pověřen notář, kdy jeho pověření není soudním rozhodnutím.

3.3.2 Příslušnost soudů a pověření notáře dle NOZ a ZZŘ

V souvislosti s rekodifikací soukromého práva nabyt k 1. 1. 2014 účinnosti zákon č. 292/2003 Sb., o zvláštních řízeních soudních, který mimo jiné upravuje nesporná řízení, která byla vyčleněna z občanského soudního řádu.

Ustanovení § 98 ZZŘ stanovuje podmínky příslušnosti odlišně od původní právní úpravy soukromého práva následovně.

Pro řízení o pozůstalosti je příslušný soud, v jehož obvodu:

- a) měl zůstavitel v době smrti evidováno místo trvalého pobytu v informačním systému evidence obyvatel podle jiného právního předpisu, popřípadě místo jiného pobytu evidované podle jiných právních předpisů,
- b) měl zůstavitel naposledy bydliště, popřípadě, neměl-li bydliště nebo nelze-li bydliště zjistit, místo, kde se naposledy zdržoval, není-li dána příslušnost podle písmene a),
- c) je zůstavitelův nemovitý majetek, není-li dána příslušnost podle písmene a) nebo b),
- d) zůstavitel zemřel, není-li dána příslušnost podle písmene a), b) nebo c).

Změna nastává i ve věci pověření notáře. Po vydání usnesení o zahájení řízení místně a věcně příslušného soudu, je notář pověřen do funkce soudního komisaře. Ve smyslu § 101 ZZŘ určuje soud osobu notáře dle rozvrhu práce vydaného na návrh příslušné notářské komory předsedou krajského soudu. Rozvrh práce je veřejně přístupný, kdy právo do něj nahlédnout má každý. Pověření notáře má nově formu

usnesení. Nejde tedy již o neformální úkon jako dosud. Notář má být v případě nezávislý, a proto ho volí soud a ne pozůstalí. Jiný postup by mohl narušit nutnou nestrannost a nezávislost osoby soudního komisaře. V praxi se tak dědický spis dostane k soudnímu komisaři cca do jednoho měsíce od úmrtí zůstavitele, spolu s pověřením příslušným soudem.

3.4 Průběh řízení

Soudní komisař je oprávněn a povinen vykonávat úkony v řízení o pozůstalosti poté, co je mu soudem předán příslušný dědický spis. Do té doby veškeré úkony, zejména pak neodkladná opatření, činí soud.

Průběh řízení o pozůstalosti můžeme rozdělit do několika fází.

V první fázi provádí notář tzv. předběžné šetření, ve kterém notář nejprve zjistí nahlédnutím do Centrální evidence závětí (CEZ)³, zda zemřelý zanechal závět' nebo je-li v evidenci uložena listina o vydědění či jeho zrušení, dále pak notář kontroluje, zda zůstavitel ustanovil správce pozůstalosti. Soudní komisař tímto krokem ověřuje, jak bude dále postupováno v řízení a zda se bude dědit na základě závěti nebo ze zákona. Poté je vyzvána osoba, která se postarala o pohřeb zesnulého k sepsu protokolu o předběžném šetření. Při tomto sepsu protokolu o předběžném šetření notář zjišťuje okruh dědiců, existenci závěti, listiny o vydědění a dále zjišťuje majetek a závazky zemřelého (tj. nemovitosti, dluhy, účty, stavební spoření, cenné papíry, vozidla, pohledávky vůči ostatním osobám, členství v družstvu apod.)

V druhé fázi notář shromažďuje veškeré potřebné doklady a informace o dědicích, majetku a dluzích zemřelého. V případě, že zůstavitel zanechá majetek nepatrné hodnoty, vydá se tento bez dalšího řízení vypraviteli pohřbu a řízení o pozůstalosti se zastaví. Majetkem nepatrné hodnoty je míněn i reálně existující majetek, který však nemá již žádnou hodnotu, jako je např. oblečení zůstavitele nebo staré vybavení jeho domácnosti.

---

³ neveřejný seznam vedený od 1. 1 2001 v elektronické podobě Notářskou komorou České republiky.

Pokud zůstavitel zanechá majetek, následuje shromažďování podkladů pro dědické řízení (např. výpisy z katastru nemovitostí, znalecké posudky, zůstatky na účtech, výše dluhů zůstavitele a pohledávek zůstavitele, výše obchodních podílů), což provádí soudní komisař za spoluúčasti s dědici. Nemovitosti v dědickém řízení se oceňují znaleckým posudkem.

Ve třetí fázi je již zjištěn stav majetku a dluhů zůstavitele. Pokud v průběhu řízení notář zjistí, že zůstavitel zanechal závěť, smlouvu o zřeknutí se dědického práva, listinu o vydědění nebo zrušení této listiny, případně další listiny, které nebyly sepsány ve formě notářského zápisu, je nezbytné obsah listin zjistit veřejně. Notář má tedy **nově** stanovenou povinnost vyrozumět v úvahu přicházející dědice a na úřední desku soudu vyvěsit oznámení o konání veřejného čtení listin zůstavitele. Ve výjimečných případech lze toto vyrozumění zveřejnit prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků.

Při nařízeném jednání seznámí dědice o stavu pozůstalosti a poučí je o možnosti odmítnout dědictví, kdy lhůta k odmítnutí je stanovena v délce jednoho měsíce. Notář vede při jednání dědice především k uzavření dědické dohody, ve které se dědicové shodnou na rozdělení majetku zemřelého. Může být uzavřena i dohoda, při které některý z dědiců nenabude žádný majetek. Jedním z úkolů soudního komisaře je vést dědice ke smírnému rozdělení majetku. Jestliže se dědicové nedohodnou na vypořádání dědictví, soudní komisař vydá rozhodnutí o potvrzení dědictví dědicům podle jejich dědických podílů, byť by se jednalo o drobné podíly. Zákon totiž neumožňuje notáři autoritativně rozdělit majetek pozůstalého. Například, do pozůstalosti jsou zahrnuty 3 nemovitosti podobné hodnoty a jsou 3 dědicové. Pokud se však dědicové nedohodnou, nemůže soudní komisař určit, že každý dědic nabude jednu nemovitost, ale že každý z dědiců nabude z dědictví id. 1/3 podílu na každé z nemovitostí.

Pokud je jen jediný dědic, soudní komisař potvrdí nabytí dědictví tomuto jedinému dědici. Jestliže není žádný dědic nebo všichni zákonní dědicové dědictví odmítli, dědictví připadne státu jako odúmrtí.

Stejně jako do konce roku 2013 rozhoduje v dědickém řízení soudní komisař (soud) vždy usnesením. Usnesení se od 1. 1. 2014 bude vydávat v mnohem větším

počtu případů než dosud. Podle platné právní úpravy soudem pověřený notář vydává téměř veškerá soudní rozhodnutí samostatně, včetně rozhodnutí ve věci - rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví, schválení dohody o vypořádání dědictví nebo schválení dohody o přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě dluhů a usnesení při likvidaci dědictví. Pro dědice je vydané pravomocné usnesení dokladem a titulem nabytí vlastnického práva k majetku z dědictví.

Ve čtvrté fázi soudní komisař ještě musí vykonat následné administrativní úkony spojené s uzavřením řízení o pozůstalosti. Notář musí např. vyrozumět bankovní ústavy kdo je novým majitelem práv a povinností zůstavitelových účtů, pokud je součástí dědictví nemovitost zajistit změnu zápisu v evidenci katastru nemovitostí a zrušit případná zajištění dědictví (např. trvalé příkazy, oznámení na OSSZ, VZP atd.)

Řízení o pozůstalosti je tedy komplexně vedeno u pověřeného notáře a dochází tím k zefektivnění tohoto řízení.

Obecně se dá říci, že standardní postupy v činnostech notáře, co by soudního komisaře nebyly novým Občanským zákoníkem mnoho dotčeny, avšak došlo k nárůstu administrativy.

3.5 Odměna notáře za vyřízení dědictví

Notář vyřizuje dědictví z pověření soudu a odměna notáře za vyřízení dědictví je stanovena vyhláškou.

3.5.1 Odměna notáře

Výše odměny notáře vychází z hodnoty majetku zůstavitele. Základem výpočtu odměny za úkony provedené v dědickém řízení, je obvyklá cena majetku zůstavitele, který tvoří pozůstalost. Vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. je stanovena minimální odměna notáře ve výši 600,- Kč.

Notáři náleží odměna z prvních 100 000,- Kč základu ve výši 2%, z částky přesahující 100 000,- Kč do 500.000,- Kč základu ve výši 1,2%, z částky přesahující 500.000,- Kč do 1 mil. Kč základu ve výši 0,9 %, z částky přesahující 1 mil. Kč do 3 mil. Kč základu ve výši 0,5 % a z částky přesahující 3 mil. Kč do 20 mil. základu ve výši 0,1%. Nad částku 20 mil. hodnoty se nepřihlíží.

V případě zastavení řízení o pozůstalosti, například z důvodu majetku nepatrné hodnoty je odměna notáře 400,- Kč a hradí jí soud.

Odměnu notáři hradí dědicové dle poměru nabytého dědictví.

3.5.2 Hotové výdaje notáře

K odměně vypočtené dle vyhlášky náleží notáři i hotové výdaje, které vynaložil v dědickém řízení např. za zajištění výpisu z Centrální evidence závětí o existenci závětí, listiny o správě pozůstalosti, listiny o vydědění a zajištění výpisu z Centrální evidence manželských smluv.

Dále notáři náleží náhrada hotových výdajů účelně vynaložených, kterými jsou zejména soudní a jiné poplatky, cestovní výdaje, poštovné, telekomunikační poplatky, znalecké posudky, opisy, fotokopie, překlady aj. Notář je zároveň plátcem daně z přidané hodnoty a tato daň je k celkové odměně připočtena.

3.5.3 Obvyklá cena majetku

Obvyklá cena majetku zahrnutého do pozůstalosti je zpravidla zjištěna na základě znaleckého posudku soudního znalce v příslušném oboru.

V ostatních jednodušších případech možné vycházet z jednoduché formy odhadu, např. dohody notáře s dědici, posudku realitní kanceláře, ceny obvyklé v místě a čase (např. u vozidel) atd.

Pro orientaci výše odměny notáře poslouží níže uvedená tabulka.

Odměna notáře v dědickém řízení

cena majetku	odměna notáře
do 100 000 Kč	2%, nejméně však 600 Kč
nad 100 000 do 500 000 Kč	2 000 Kč + 1,2 % z částky přesahující 100 tisíc
nad 500 000 do 1 000 000 Kč	6 800 Kč + 0,9 % z částky přesahující 500 tisíc
nad 1 000 000 do 3 000 000 Kč	11 300 Kč + 0,5 % z částky přesahující 1 milion
nad 3 000 000 do 20 000 000 Kč	21 300 Kč + 0,1% z částky přesahující 3 miliony
nad 20 000 000 Kč	38 300 Kč

Zdroj: <http://www.penize.cz/15846-vse-o-dani-dedicke>

4 Okruh dědiců

4.1 Dědická (ne)způsobilost

Občanský zákoník vymezuje dědickou způsobilost objektivní a subjektivní. V oblasti dědické způsobilosti fyzických osob, nová právní úprava nepřináší žádné změny. NOZ pouze nově výslovně stanovuje, že nedědí ten, kdo zemře před nebo současně se zůstavitelem. Naopak i ten, kdo ještě neexistuje (*nascitutus*), dědit může.⁴

Naopak je tomu s **objektivní** dědickou způsobilostí právnických osob, které mohou být způsobilými dědici nebo odkazovníky. NOZ v § 1478 uvádí, že dědicem se může stát právnická osoba, která vznikne nejpozději do 1 roku od úmrtí zůstavitele, a to bez ohledu na její právní formu. NOZ a ani jeho důvodová zpráva nedává žádné bližší specifikace a vysvětlení k dosud neexistující právnické osobě a nakolik musí být v závěti popsána. Ve prospěch stávající právnické osoby zřejmě postačí identifikace dle veřejného rejstříku. Pokud je však v zákoně umožněno pořizování pro případ smrti ve prospěch dosud nezaložených právnických osob, měl by zároveň zákon i stanovit jaké identifikační údaje jsou nutné pro jejich následné založení dostačující. Pořízení pro případ smrti zřejmě nebude postačovat jako zakládající dokument, a to z důvodu nedostatku obsahových náležitostí. Absencí této úpravy mohou nastat i situace odporující poslední vůli zůstavitele. Kupříkladu, kdyby zůstavitel odkázal majetek dosud nezaložené společnosti s ručením omezeným a neurčil dostatečně jejího zakladatele, mohl by se tímto zakladatelem stát i nezpůsobilý dědic nebo potomek, jehož předtím vydědil. V tento okamžik by byla poslední vůle zemřelého kontraproduktivní.

NOZ podstatně upravuje i **subjektivní** dědickou způsobilost. Úprava vychází z OZ, kdy s drobnými změnami přejímá 2 základní důvody dědické nezpůsobilosti a jejich výčet rozšiřuje o další 2 důvody. Z dědického práva je shodně dle OZ i NOZ vyloučen:

---

⁴ BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2013, ISBN 978-80-7263-819-2, s. 198

- 1) ten, kdo se dopustil činu povahy úmyslného trestného činu proti zůstaviteli, jeho předkovi, potomkovi nebo manželovi;
- 2) ten, kdo se dopustil zavrženíhodného činu proti zůstavitelově poslední vůli (§ 469 OZ a § 1481 NOZ).

NOZ rozšiřuje druhý důvod o demonstrativní výčet těchto zavrženíhodných činů. Jedná se zejména o činy, kterými je zůstavitel k projevu poslední vůle donucen nebo lstivě sveden, dále o činy vedoucí k překážení projevu poslední vůle zůstavitele nebo činy, jimiž poslední pořízení zůstavitele zatajil, zfalšoval, podvrhl nebo úmyslně zničil. OZ tento výčet činů postrádá.

Pro oba prvně uvedené důvody platí, v případě, že zůstavitel nezpůsobilému dědici výslovně jeho čin promine (např. v závěti), stává se tento dědic dědicem způsobilým.

Oproti původní úpravě NOZ nově uvádí další 2 důvody k vyloučení osob z okruhu dědiců, kdy se u vzniku těchto důvodů předpokládá existence rodinných vztahů. Dědicky nezpůsobilý se stává:

- 3) manžel zůstavitele, který se vůči zůstaviteli dopustil činu naplňujícího znaky domácího násilí, a to tehdy probíhá-li v den zůstavitelovy smrti řízení o rozvod manželství zahájené na zůstavitelův návrh podaný v důsledku tohoto činu (§ 1482, odst.1) NOZ);
- 4) rodič, který byl zbaven rodičovské odpovědnosti proto, že ji zneužíval nebo její výkon závažným způsobem zanedbával a to v případě dědění dle zákonné dědické posloupnosti po svém dítěti (§ 1482, odst. 2) NOZ).

Na rozdíl od nezpůsobilosti podle § 1481 NOZ, se z těchto důvodů nepřipouští, aby nezpůsobilost zanikla výslovným prominutím ze strany zůstavitele. Například pokud dvanáctiletá dcera zavraždí svou matku, pak po ní nemůže dědit.

Důvody dědické nezpůsobilosti se do značné míry kryjí s důvody vydědění.⁵

---

⁵ NESNÍDAL, Jiří. *Občanský zákoník I. s komentářem: zákon č. 89/2012 Sb.* Český Těšín: Poradce, 2012, ISBN 978-80-7365-336-1, s. 284

4.2 Nepominutelný dědic

Nepominutelný dědic, laickou veřejností hojně užívaný jako neopomenutelný dědic, je pojem, který není v OZ přímo uveden. Vysvětlení jeho významu je zakotveno v ustanovení § 479 občanského zákoníku. Nezletilým potomkům zůstavitele přiznává právo na minimální zákonný podíl, a zletilým dětem alespoň tolik, kolik je polovina jejich dědického podílu ze zákona.

NOZ uvádí v ustanovení § 1643 odst. 1 znění: „Nepominutelnými dědici jsou děti zůstavitele a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci.“ Logicky vzato, pokud má zůstavitel dceru, nemůže se práva o povinný zákonný podíl domáhat dceřin syn. Manžel ani rodiče zůstavitele nepominutelnými dědici nejsou (na rozdíl od právní úpravy rakouské, švýcarské, polské a německé).⁶

Tvůrci NOZ bylo navrhováno i znovuzařazení manžela a rodiče k okruhu nepominutelných dědiců. Tento návrh byl však nakonec odmítnut.

Nepominutelnému dědici náleží povinný díl z pozůstalosti.

Nová úprava občanského práva v § 1643 odst. 2 snižuje oproti původnímu OZ povinný podíl dědiců. Nezletilí potomci se po novu mohou domáhat nároku, v případě jejich opomenutí pro případ smrti zůstavitele, odpovídající $\frac{3}{4}$ jejich zákonného dědického podílu a zletilí potomci pouze $\frac{1}{4}$ zákonného dědického podílu v první dědické třídě. Tento povinný díl může být zůstaven jak v podobě dědického podílu, tak odkazu, přičemž jej zůstavitel nesmí žádným způsobem zatížit nebo omezit.

Dle § 479 OZ to v praxi znamená, že pokud zůstavitel ve své závěti nepamatuje na nepominutelné dědice, je tato závěť v této části neplatná, a to pokud nedošlo k vydědění těchto potomků. Povinný podíl v podstatě omezuje zůstavitelovu pořizovací svobodu, byť je v nové úpravě tento podíl oproti OZ snížen.

NOZ již závěť, ve které zůstavitel neuvedl nepominutelné dědice, neplatností nestíhá, avšak závětní dědici se musí s nepominutelnými dle zákonné úpravy vypořádat. Dle § 1654 NOZ nemá nepominutelný dědic právo na podíl

---

⁶ HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-495-4. s. 294.

z pozůstalosti, pouze na peněžní částku rovnající se hodnotě jeho povinného podílu, poníženého o případné započtení na dědický podíl.

Právo na povinný díl nemá:

- kdo se zřekl dědictví
- kdo se zřekl povinného dílu
- kdo je nezpůsobilý dědit
- kdo byl zůstavitelem vyděděn.⁷

4.3 Vydědění

Vydědění je institutem, který za jistých zákonných podmínek, umožňuje zůstaviteli vydědit své dítě - nepominutelného dědice, popřípadě další potomky, z okruhu přicházejících dědiců po jeho smrti.

Tento právní úkon je zůstavitelem dle OZ proveden tzv. listinou o vydědění. NOZ ve svých ustanoveních mění terminologii listiny na tzv. prohlášení o vydědění. Z procesní jistoty je možné dokument o vydědění uložit v Centrální evidenci závětí (CEZ).

Podle původní právní úpravy (OZ) je v listině o vydědění nezbytnou náležitostí uvedení alespoň jednoho ze čtyř zákonem stanovených důvodů vydědění.

Obě právní úpravy uvádí významově shodné důvody, kdy může zůstavitel vydědit potomka (§ 469a odst. 3 OZ, § 1646 NOZ):

- 1) potomek v rozporu s dobrými mravy neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nemoci, ve stáří nebo v jiných závažných případech;
- 2) o zůstavitele trvale neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl;
- 3) byl odsouzen pro úmyslný trestný čin;
- 4) trvale vede nezřízený život.

Dle úpravy NOZ u třetího důvodu odpadá podmínka, že musel být dotyčný odsouzen nejméně na jeden rok nepodmíněně. Naopak je v zákoně nové vymezení, a

---

⁷ HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-495-4. s. 294.

to, že se musí jednat o trestný čin „spáchaný za okolností svědčících o jeho zvrhlé povaze“.

Nově je od 1. 1. 2014 v platnosti i pátý důvod, kdy je možné nepominutelného dědice vydědit i pro marnotratnost nebo zadlužení, kdy je zde důvodná obava, že se pro jeho potomky nezachová ani povinný díl. Na rozdíl od předchozích důvodů vydědění však tento nelze rozšířit na potomky vyděděného.⁸

Jako šestý důvod uvádí NOZ možnost vydědění nezpůsobilého dědice.

Listina/prohlášení o vydědění musí být učiněna ve stejné formě jako závěť, tzn. buď vlastní rukou s vlastnoručním podpisem nebo tištěnou formou s vlastnoručním podpisem za přítomnosti dvou svědků, či formou notářského zápisu. Listinu/prohlášení lze změnit nebo i celou zrušit pouhým zničením listiny.

Změnu, kterou přináší NOZ v problematice vydědění je, že v prohlášení o vydědění již není nutné uvádět důvod vydědění. Pokud zůstavitel nevysloví tento důvod, má nepominutelný dědic právo na povinný díl, ledaže se proti němu prokáže zákonný důvod vydědění (§ 1648 NOZ).

Základní zákonné pravidlo stanovuje, že přežije-li zůstavitele vyděděný potomek, nemohou dědit ani jeho potomci. Pokud tedy zůstavitel chce, aby potomci vyděděného dítěte něco zdědili, musí toto přání výslovně uvést.

V opačném případě, kdy vyděděný potomek nepřežije zůstavitele, tzn., že zemře dříve než zůstavitel, dědí automaticky jeho podíl na pozůstalosti potomci vyděděného. Pokud však zůstavitel chce, aby ani potomci vyděděného dítěte ničeho nedědili, musí je v listině/prohlášení o vydědění vyloučit také.

Pokud vyděděný s důvody vydědění nesouhlasí, má možnost se bránit žalobou v rámci soudního řízení. V tomto řízení však musí prokázat, z jakého důvodu neměl zůstavitel právo na vydědění jeho osoby z okruhu dědiců.

---

⁸ BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2013, ISBN 978-80-7263-819-2, s. 216

4.4 Dědická substituce (obecné náhradnictví, svěřenské náhradnictví)

V okamžiku, kdy zůstavitel sepisuje pořízení pro případ své smrti, nemůže tušit, zda osoby, které povolává za dědice či odkazovníka, se jeho vůle skutečně dožijí. Z tohoto důvodu je lepší zřídit takzvanou dědickou substituci.⁹

OZ jako téměř jediná právní úprava občanského práva v Evropě dosud dědickou substituci vůbec neupravovala.

Dědická substituce je tedy nový institut, který NOZ do dědického práva zavádí. Jedná se tedy o ustanovení náhradního dědice za účelem zabránění nástupu intestátní posloupnosti proti testamentu.

NOZ upravuje dvě možnosti dědické substituce.

- 1) **Obecné náhradnictví**, jehož principem je povolání dědice náhradního za původního dědice a to pro případ, kdy se původní dědic dědictví, nedožije anebo ho nenabude, ať již z důvodu jeho odmítnutí nebo nezpůsobilosti dědit. Pokud povolá zůstavitel více náhradníků, dědí právě ten, který je nejbližší osobě, která dědictví nenabyla.
- 1) **Svěřenské nástupnictví**, tzv. fideikomisární substituce, která dává zůstaviteli možnost přikázat svému dědici, aby přijaté dědictví převedl po své smrti nebo v jiných, zůstavitelem určených případech, na určeného následného dědice (svěřenského nástupce).

Vhodné použití tohoto institutu svěřenského nástupnictví je např. u rodičů, kteří mají jediné a bohužel mentálně postižené dítě. V případě úmrtí rodičů se stane jediným dědicem jejich mentálně postižené dítě, které však nemá testovací způsobilost. Aby nepřipadla pozůstalost po rodičích po smrti tohoto postiženého potomka státu, a to z důvodu, že nemá žádných zákonných dědiců, je vhodné již v testamentu jeho rodičů zřídit svěřenské nástupnictví. Tak zůstane alespoň majetek po rodičích v soukromé sféře.

Dědická substituce zaniká okamžikem, kdy povolaný dědic nabude dědictví.

---

⁹ WELLECH, Eliška. *Vyznejte se v dědickém řízení: vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2014, ISBN 978-80-265-0218-0, s. 50.

5 Dědické tituly

5.1 Dědické tituly dle OZ

Právní úprava OZ platná do 31. 12. 2013 uvádí na prvním místě mezi dědickými tituly zákon. Je tak mylně navozena představa, že dědění ze zákona má přednost před děděním dle pořízení zůstavitele. OZ v podstatě upravuje pouze dva dědické tituly, a to zákon a závěť. Oba dědické tituly se však nevylučují, a tak bylo možné dědit na základě zákona, závěti nebo obou dvou současně. K souběhu dědických titulů dochází v případě, že:

- 1) závěť existuje, zůstavitel do ní nezahrnul celý svůj majetek. Zbývající majetek se tak dědí ze zákona;
- 2) existuje platná závěť a zůstavitel do ní nepořídil celý svůj majetek. Některý ze závětních dědiců však nedědí, a tak ohledně tohoto podílu nastává dědění ze zákona;
- 3) zůstavitel pořídil závěť. V závěti však odkázal veškerý svůj majetek dědicům ze závěti, přičemž nerespektoval ustanovení občanského zákoníku o nepominutelných dědicích, a některý z nepominutelných dědiců se dovolal neplatností závěti. Závěť je pak v té části, v níž zůstavitel nerespektoval právo nepominutelného dědice, neplatná, a tomuto dědici se musí dostat jeho zákonný podíl.

5.1.1 Závěť

Dědění ze závěti je v OZ upraveno v ustanoveních § 476 až § 480. Jednotlivá ustanovení definují závěť jako jednostranný právní úkon zůstavitele, kterým osobně a v předepsané formě disponuje se svým majetkem pro případ své smrti.

V závěti zůstavitel nejčastěji určuje dědice a jejich dědické podíly a může i obsahovat projev vůle zůstavitele o vydědění. Pořizovací vůle je však v některých případech omezena, kupříkladu pokud se jedná o ochranu tzv. nepominutelných dědiců, nebo také kogentními ustanoveními OZ, které stanovují obsahové a formální náležitosti závěti. Podstatnou náležitostí je například správně uvedené datum, jinak je

závěť neplatná. Závěť lze zřídit nadaci nebo nadační fond. Závěť musí být především platná a splňovat všechny podstatné náležitosti.

5.1.2 Dědění ze zákona

V případě, že nebyla pořízena závěť nebo jen na část majetku zůstavitele, nastupuje dědění ze zákona. V takovém případě nastupují zákonní dědicové. Zákon č. 40/1964 Sb. vymezuje v příslušných ustanoveních čtyři skupiny dědiců.

Do **první** dědické skupiny jsou zahrnuti zůstavitelovy děti a manžel nebo partner, kdy dědí každý rovným dílem. V případě, že některé z dětí nedědí (ať již odmítlo dědictví nebo je nezpůsobilé dědit, nedožilo se zůstavitelovy smrti nebo bylo neznámého pobytu) nabývají jeho dědický podíl jeho děti (tzn. zůstavitelova vnoučata). V případě, že dítě, které nedědí, žádné děti nemá, přiroste jeho dědický podíl ostatním dědicům. Obdobně se postupuje, když nedědí další potomci (vnoučata atd.). Tento způsob dělení dědických podílů se nazývá *in stirpes* (podle kmenů).

Pokud některý ze zůstavitelových potomků dědí, nemohou již dědit jeho potomci. Potomci jiných zůstavitelových dětí však dědit mohou. Manžel ani partner nemůže v první dědické skupině dědit sám.

Jestliže nedědí žádný ze zůstavitelových potomků, přicházejí na řadu dědici ve **druhé** skupině. V této dědické skupině dědí manžel nebo partner¹⁰, zůstavitelovi rodiče a tzv. spolužijící osoba. Dědicové v 2. skupině dědí rovným dílem, manžel nebo partner však nejméně polovinu dědictví. Z tohoto ustanovení vyplývá, že pokud tedy manžel nebo partner dědí sám, případně mu celé dědictví. Naopak tzv. spolužijící osoba nemůže dědit sama.

Do **třetí** dědické skupiny jsou zahrnuti zůstavitelovi sourozenci a tzv. spolužijící osoba, kdy všichni dědí rovným dílem. I v tomto případě platí, že pokud některý ze sourozenců nedědí (např. odmítl dědictví, je nezpůsobilý dědit, zemřel dříve než zůstavitel nebo je neznámého pobytu), nabývají jeho dědický podíl jeho děti (tj. zůstavitelovi synovci a neteře)

---

¹⁰ zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbírka zákonů. 26.1.2006. ISSN 1211-1244.

Ve čtvrté dědické skupině dědí stejným dílem zůstavitelovi prarodiče; nedědí-li žádný z nich, dědí opět rovným dílem jejich děti, tj. zůstavitelovi strýcové a tety.

5.2 Dědické tituly dle NOZ

Nový Občanský zákoník v osnově řazení výčtu dědických titulů upřednostňuje před zákonem dědickou smlouvu a závěť. NOZ se také hlásí k základním zásadám demokratické úpravy dědického práva, a to hlavně k zásadě volnosti zůstavitele ve volbě dědice. Obecně řečeno, zůstavitel má právo se ještě za svého života svobodně rozhodnout o tom, kdo bude dědicem jeho majetkových práv a povinností, kdy i v tomto případě, je nutno přihlídnout k obvyklým omezením ve prospěch nepominutelných dědiců (§ 1642 NOZ).

Právní důsledky pořízení pro případ smrti vyžadují, aby projev poslední vůle byl učiněn v klidu, po zralé úvaze a s rozvahou, svobodně a bez závislosti na jiných osobách.¹¹

5.2.1 Dědická smlouva

Nový občanský zákoník vedle dědického titulu zákona a závěti nově zavádí dědickou smlouvu. Dědickou smlouvu, která je upravena v § 1582 a násl. NOZ, naše právo znalo do roku 1950 a nyní se opět stává dědickým titulem.

Dědickou smlouvu musí zůstavitel a povolání dědicové nebo odkazovník pořídit ve formě veřejné listiny. Pokud tak učiněno nebude, bude se na tuto smlouvu pohlížet jako na závěť. Tímto způsobem může zůstavitel pořídit pouze o třech čtvrtinách pozůstalosti, kdy zbylá jedna čtvrtina budoucí pozůstalosti musí zůstat volná. O této části majetku zůstavitele však může být pořízeno závěti. V dědické smlouvě jde sice o povolání určité osoby za dědice, avšak za dědice presumptivního (podobně jako u závěti), neboť ani fakt takové smlouvy nezbavuje tohoto dědice práva dědictví odmítnout nebo žádat o soupis pozůstalosti.¹²

---

¹¹ NESNÍDAL, Jiří. *Občanský zákoník I. s komentářem: zákon č. 89/2012 Sb.* Český Těšín: Poradce, 2012, ISBN 978-80-7365-336-1, s. 285.

¹² JANEČKOVÁ, Eva, HORÁLEK, Vladimír. *Encyklopedie pojmů nového soukromého práva.* 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-870-3, s. 40.

Dědická smlouva dává předpokládaným dědicům či odkazovníkům jakousi vyšší jistotu, že se skutečně jednou stanou vlastníky, a to z důvodu, že smlouvu nelze zrušit jednostranně. Ve smlouvě může být naopak závazek dědice, že dědictví neodmítne.

Je nutno upozornit na skutečnost, že pokud se dědickou smlouvou povolávají manželé, platí tato i po jejich rozvodu. Rozvedený manžel musí následně požádat soud, aby smlouvu zrušil (§1593 NOZ).

Z uvedeného vyplývá, že dědit nelze pouze na základě dědické smlouvy, ale vždy v kombinaci s nějakým dalším titulem, zákonem nebo závětí. Není ani vyloučeno dědit na základě všech tří dědických titulů.

5.2.2 Závět'

Druhým dědickým titulem je závět' (upravena v § 1492 a násl. NOZ). Dědění ze závěti v novém občanském zákoníku vrací k původním právním institutům, které platily již v ABGB.

Zdůrazňuje se, že závět' je osobním zůstavitelovým jednáním; zůstavitel proto nemůže učinit závět' jen tím, že přisvědčí návrhu, který mu předloží někdo jiný.¹³ Na rozdíl od OZ se podle NOZ považuje **závět' za platnou**, i když v ní zůstavitel **zapomene uvést datum**. Pokud však zůstavitel pořídil více závěti, které si např. odporují nebo závisí-li jinak první účinky závěti na určení doby jejího pořízení, je závět' neplatná.

OZ i NOZ shodně uvádějí formy závěti:

- 1) napsanou vlastní rukou (holografická)
- 2) sepsanou jinak než vlastní rukou (alografická)
- 3) ve formě notářského zápisu

Závět' sepsaná formou notářského zápisu, kterou zůstavitel ponechá v notářské úschově, se považuje za neplatnou od okamžiku, kdy si ji následně zůstavitel od notáře vyzvedne.

---

¹³ NESNÍDAL, Jiří. *Občanský zákoník I. s komentářem: zákon č. 89/2012 Sb.* Český Těšín: Poradce, 2012, ISBN 978-80-7365-336-1, s. 289.

Nově NOZ zavádí **závěť s úlevami** (privilegovaná závěť), kdy pouze tento druh závěti nevyžaduje písemnou formu. Je určena pro osoby, kteří se nacházejí v ohrožení života např. v důsledku živelné pohromy.

4) Druhy privilegované závěti:

- ústní před třemi svědky. Omezená platnost závěti na dva týdny.
- zaznamenaná starostou obce, na jejímž území se zůstavitel nalézá (§ 1543 NOZ). Omezená platnost závěti na tři měsíce.
- pořízená na palubě námořního plavidla, letadla (§ 1544 NOZ), ve válce před velitelem vojenské jednotky ČR (§ 1545 NOZ). Omezená platnost závěti na tři měsíce.

Ustanovení § 1543 NOZ, je případem, který se v německé jurisdikci nazývá vesnickou závětí.¹⁴

OZ i NOZ shodně uvádí, že závěť je odvolatelný projev vůle zůstavitele pro případ své smrti, kterým osobně zůstavuje jedné či více osobám alespoň podíl na pozůstalosti. Podle OZ jsou veškeré podmínky uvedené zůstavitelem v závěti bez právních účinků. Jde spíše o morální závazek pro dědice.

Pokud jde o výklad právního jednání zůstavitele, závěť nelze vykládat podle toho, jak se jeví dědicům, nýbrž tak, aby se vůli zůstavitele co možná nejvíc vyhovělo.¹⁵

Nově lze dle NOZ do závěti uvést i **dovětek (kodicil)**. Jedná se o nový pojem, obsažený v NOZ, ve kterém bude zůstavitel uvádět některou z vedlejších doložek, a to buď příkaz, doložení času nebo podmínku, anebo nařídí odkaz. Dovětek je chápán jako doplnění, dodatek k závěti (třebaže může existovat i sám o sobě - § 1498), tedy ve své podstatě jako její součást, nikoli jako zvláštní samostatný dědický titul.¹⁶ K zobecnění však můžeme využít jednoduchého pravidla: *Je-li v posledním pořízení ustanoven dědic, nazývá se toto závětí; obsahuje-li však pouze jiná opatření,*

¹⁴ BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2013, ISBN 978-80-7263-819-2, s. 205

¹⁵ NESNÍDAL, Jiří. *Občanský zákoník I. s komentářem: zákon č. 89/2012 Sb.* Český Těšín: Poradce, 2012, ISBN 978-80-7365-336-1, s. 289

¹⁶ NESNÍDAL, Jiří. *Občanský zákoník I. s komentářem: zákon č. 89/2012 Sb.* Český Těšín: Poradce, 2012, ISBN 978-80-7365-336-1, s. 283

nazývá se *dovětkem*. Základním rozdílem mezi závětí a dovětkem tedy je, že dovětkem zůstavitel nepovolává dědice.

NOZ vrací do dědického práva i **odkaz**, kdy jeho znovuzavedení je projevem návratu k plnému respektování vůle zůstavitele. Odkaz vykazuje podobné znaky jako dědický titul, ale jedná se o obligační vztah mezi dědicem a odkazovníkem. „*Odkazem se tudíž odkazovníku zřizuje pohledávka na vydání určité věci, popřípadě jedné či několika věcí určitého druhu, nebo na zřízení určitého práva.*“¹⁷ Na rozdíl od nabytí dědictví, které potvrzuje dědici soud, právo na odkaz je uplatňováno odkazovníkem vůči dědici bez soudní ingerence přímo. Osoba, které přísluší právo z odkazu, je nazývána odkazovníkem. Za odkazovníka lze povolat i právnickou osobu, která má teprve vzniknout.

Pro lepší pochopení odkazu uvádím příklad: *Zůstavitelka má kamarádku, která se o ni před smrtí stará, a sousedku, se kterou tráví své poslední dny. Tyto 2 osoby chce pro případ své smrti něčím odměnit. Ví, že kamarádce se líbí její knihy a sousedce se líbí její obraz. Rozhodne se proto ustanovit tyto osoby odkazovnicí.*

První nespornou výhodou zřízeného odkazu je především zrychlení dědického řízení. Protože kamarádka a sousedka nejsou dědičky, nebudou ani účastnice dědického řízení. Druhou výhodou odkazu je pro kamarádku a sousedku to, že nejsou povinny poměrně přispět na úhradu případných dluhů zůstavitelky.

Odkazem získává osoba, které byl majetek odkázán (odkazovník), pouze práva (majetek), nikoliv povinnosti (dluhy).¹⁸ Pokud by však pozůstalost měla připadnout státu jako odúmrt', stanou se odkazovnicí zůstavitelovými dědici (§ 1633 odst. 1 věta druhá NOZ a § 185 ZZŘ) a jakožto dědici tedy budou i účastníky dědického řízení.¹⁹

Odkazem může být jak věc, která zůstaviteli patří, tak i věc, která je vlastnictvím jiné osoby (dědice nebo odkazovníka) a kterou zůstavitel určí jako odkaz. Význam výše uvedeného opět znázorňuji na příkladu: *Zůstavitelka má dvě*

---

¹⁷ *Odkaz - Občanský zákoník* [online]. Justice.cz.

Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/dedicke-pravo/konkretni-zmeny/odkaz.html>

¹⁸ WELLECH, Eliška. *Vyznejte se v dědickém řízení: vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2014, ISBN 978-80-265-0218-0, s. 40.

¹⁹ BARTOŠ, J., *Nová procesní úprava dědického práva. AD NOTAM*. Praha: Notářská komora ČR, 2013, s. 17

kamarádky Evu a Barboru. Eva vlastní historický šicí stroj Singer, který Barbora obdivuje. Zůstavitelka se rozhodne povolat v závěti svoji kamarádku Evu, co by dědičku. Zároveň však přikáže Evě, aby Barboře uvedený historický šicí stroj vydala. Eva má tedy na výběr, a to buď dědictví přijmout a šicí stroj vydat, nebo dědictví odmítnout a šicí stroj Singer si ponechat.

Tvůrci NOZ se opětovným zavedením dovětku snažili o posílení vůle zůstavitele. Ve smyslu § 1494 odst. 2 NOZ, je potřeba závěť vyložit tak, aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zůstavitele.

Pro úplnost je nutno uvést, že NOZ pamatuje i na tzv. **negativní závěť**. Nepominutelného dědice lze vydědit, u ostatních dědiců může zůstavitel pořídit závěť negativní. V této závěti uvede, že ten konkrétní dědic, kterému svědčí zákonná posloupnost, nebude dědit.

OZ i NOZ shodně umožňují zřídit závěti nadaci a nadační fond. Pořízením pro případ smrti – závěti, lze nově zřídit i **svěřenský fond**. V českém právním řádu se svěřenské fondy svou povahou blíží nadacím, liší se od nich však zejména nedostatkem právní osobnosti, větší variabilitou účelu a absencí veřejnoprávního dohledu na nimi.²⁰ Nadace a nadační fondy se považují za právnické osoby, které podléhají obsáhlé regulaci.

Pokud je fond zřízen pořízením pro případ smrti, vzniká již dnem smrti zůstavitele a jeho trvání je časově nebo účelově omezeno. Zůstavitel v pořízení po případ smrti – závěti, může vyčlenit část svého majetku a svěřit ho svěřenskému správci do závěti založeného svěřenského fondu. Tento správce majetek pouze spravuje, nikoliv vlastní, ve prospěch obmyšlené osoby – příjemce nebo za veřejně či obecně prospěšným účelem. Podstatou svěřenského fondu je, že majetek do něj vložený není vlastnictví nikoho, ani správce, ani obmyšleného.

Co se týče obsahových náležitostí zřízení svěřenského fondu, měl by zůstavitel ve své závěti určit jak obmyšleného, tak i správce. K založení fondu závěti

---

²⁰ BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora. Svěřenské fondy: institut pro uchování a převody rodinného majetku. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, xi. ISBN 978-80-7357-938-8. s. 125.

by se mělo přiměřeně použít § 311 a § 312 NOZ, tak jako u zřizování nadace, či nadačního fondu pořízení pro případ smrti.

Z výše uvedeného vyplývá, že pokud zůstavitel uvažuje o zřízení takového fondu, měl by jistě vyhledat pomoc notáře, který ho provede všemi úskalími tohoto právního úkonu a splní se tak zcela vůle zůstavitele.

Domnívám se, že svěřenský fond zřízený pořízením pro případ smrti je možnou alternativou ke svěřenskému nástupnictví.

5.2.3 Dědění ze zákona

Stejně jako OZ, tak i NOZ jako další dědický titul uvádí dědění ze zákona. Zachovává se dosavadní pravidlo, že v případech, kdy nedědí dědic povoláný pořízením pro případ smrti, nastupují dědici podle zákonné posloupnosti.²¹

NOZ nově rozděluje dědice do šesti skupin. Cílem této úpravy je rozdělení pozůstalosti pokud možno v okruhu zůstavitelových nejbližších.

OZ i NOZ shodně identifikují okruh osob v první, druhé, třetí a čtvrté třídě dědiců. Nově NOZ zavádí do praxe **další 2 skupiny dědiců**, a to:

- **pátou** třídu dědiců, ve které dědí jen prarodiče rodičů zůstavitele, tedy prababičky a pradědové zemřelého. Platí pak, že prarodičům zůstavitelova otce připadá polovina dědictví a prarodičům zůstavitelovy matky druhá polovina. Obě dvojice prarodičů se dělí rovným dílem o polovinu, která na ně připadá. Nedědí-li jednotlivý člen dvojice, připadne uvolněná osmina druhému členu. Nedědí-li dvojice, připadne tato čtvrtina druhé dvojici téže strany. Nedědí-li ani jedna dvojice téže strany, připadá dědictví dvojicím druhé strany ve stejném poměru, v jakém se dělí o polovinu dědictví, která jim připadá přímo.
- **šestou** třídu dědiců, kterou dědí děti dětí sourozenců zůstavitele a děti prarodičů zůstavitele, každý stejným dílem. Nedědí-li některé z dětí prarodičů zůstavitele, dědí jeho děti.

---

²¹ NESNÍDAL, Jiří. *Občanský zákoník I. s komentářem: zákon č. 89/2012 Sb.* Český Těšín: Poradce, 2012, ISBN 978-80-7365-336-1, s. 304

Novinkou je i stanovení jasného pravidla pro několikeré příbuzenství (§1641 NOZ). Je-li někdo příbuzný se zůstavitelem z několika stran, pak se mu má dostat podíl z každé strany.²²

V obou zákonech platí, že pokud se nenajde dědic ani v jedné skupině a není sepsána závěť, dědictví přechází automaticky na stát, tzv. **odúmrt'**. Nově však nemá stát právo odmítnout dědictví, ani právo na odkaz podle § 1594 odst. 1 věty třetí. To neplatí, pokud je v závěti uveden odkazovník. V případě, že nedojde k dědění ani z jednoho dědického titulu, tj. z dědické smlouvy, ze závěti nebo ze zákona, pak se dědici stávají odkazovníci (§ 1633 NOZ).

---

²² BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2013, ISBN 978-80-7263-819-2, s. 213

6 Dluhy dědictví

6.1 Odpovědnost dědiců za dluhy zůstavitele a právo výhrady soupisu

Podstatou činnosti notáře je vypořádání pozůstalosti zemřelého. Zůstavitel však nemusí mít jen aktiva, ale dnes již čím dál častěji i pasiva, tj. závazky vůči třetím subjektům. Obecně se v dědickém právu uplatňuje princip univerzálního dědického nástupnictví, tj. že dědic vstupuje do práv, ale i povinností zůstavitele.

Z hlediska majetkové funkce dědického řízení je sestavení soupisu aktiv a pasiv jedním z nejdůležitějších úkonů soudního komisaře, neboť se z něho vychází jak při určení obvyklé ceny majetku (a tím i výše odměny notáře), výše dluhů a čisté hodnoty dědictví, tak při vypořádání dědictví včetně případného výpočtu tzv. povinného dílu neopominutelného dědice.²³

Koncepce OZ vychází z povinnosti dědice hradit dluhy zůstavitele pouze do výše nabytého dědictví (§ 470 OZ). Zde je nutno upozornit, že příslušenstvím závazků jsou i úroky z prodlení, které mnohdy převyšují závazek samotný.

V přechodném ustanovení § 3069 NOZ je obsažena tradiční zásada, že při dědění se použije právo platné v den smrti zůstavitele.

Účinnost nového občanského zákoníku přináší zásadní změnu v odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele. Dědic hradí nově dluhy zůstavitele v plném rozsahu, tj. i nad hodnotu nabytého dědictví, s ostatními dědici společně a nerozdílně, tedy po každém z dědiců může věřitel požadovat úhradu celého dluhu. To však neplatí v případě, pokud dědic v rámci řízení o pozůstalosti uplatní výhradu soupisu ve smyslu ustanovení § 1704 NOZ.²⁴

Dědice o této možnosti má povinnost (dle již zmiňovaného ZZŘ) poučít notář, zároveň tak i o právu dědice odmítnout dědictví.

Účelem tohoto soupisu je zajištění ochrany a právní jistoty dědicům a zároveň poskytnutí ochrany věřitelům k nezbytnému zajištění jejich práv. Cílem

---

²³ BARTOŠ, Jiří. *O soupisech v dědickém a pozůstalostním řízení. AD NOTAM*. Praha: Notářská komora ČR, 2013, s. 8

²⁴ BREJLOVÁ, Kateřina. *Nové postavení věřitele v dědickém řízení a změna odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele. AD NOTAM*. Praha: Notářská komora ČR, 2014, s. 12

tohoto soupisu je zajištění jmění zůstavitele a určení čisté hodnotu majetku v době smrti zůstavitele. V praxi se často stává, že předmětem pozůstalosti je jen to, co dědicové musí nezbytně přihlásit, jednoduše, to co nelze zapřít, jako jsou nemovitosti, bankovní účty, penzijní fondy atd. Naopak movité věci nikde neevidované, jako jsou např. obrazy, starožitnosti, a veškeré cennosti v domácnosti zemřelého nepřiznávají a tím dochází ke krácení práv věřitelů. Dědicům za toto konání nehrozí prakticky žádné sankce.

O výhradu soupisu může požádat i jen jeden z dědiců, který například tuší, že zemřelý měl nějaké dluhy. Ostatní dědicové se k němu mohou, nebo nemusí připojit. Když si dědic vyhradí soupis majetku, nesmí účel úředního soupisu zmařit.²⁵ Pokud začne s majetkem pozůstalosti nakládat bez souhlasu soudu, účinky výhrady soupisu se zruší a na dědice dopadne povinnost k neomezené úhradě zůstavitelových dluhů.²⁶

Náklady pak jdou buď k tíži jednoho, nebo všech požádavších dědiců. Toto jednání má následný úzký dopad na budoucí odpovědnost za dluhy zůstavitele. Ten dědic, který uplatnil výhradu soupisu, se v míře odpovědnosti za dluhy dědice liší od toho dědice, který tuto výhradu neuplatnil. V případě, že notář následně zjistí, že zůstavitel měl dluhy ve větší míře, než jsou aktiva dědictví, zodpovídá dědic, který uplatnil výhradu soupisu za dluhy zůstavitele skutečně jen do výše nabytého dědictví. Naopak dědic, kterému se zdály zbytečné náklady na soupis, a dědictví nabyt, odpovídá za dluhy zemřelého v plném rozsahu. Dědic musí právo výhrady soupisu pozůstalosti uplatnit do jednoho měsíce ode dne, kdy ho soud o tomto právu vyznamenal (§ 1675 NOZ).

6.2 Odkazovník a odpovědnost za dluhy

Jak již bylo zmíněno, NOZ zavádí do dědického práva institut odkazovníka. Odkazovník však není dědicem, a tak tedy ani není povinen hradit zůstavitelovy dluhy. V této souvislosti vyvstává otázka, zda zřízením odkazu a tím zproštění odkazovníka od povinnosti hradit dluhy zůstavitele, nedochází k poškozování práv věřitelů.

²⁵ ELIÁŠ, Karel. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-013-4, s. 299.

²⁶ ELIÁŠ, Karel. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-013-4, s. 300.

NOZ alespoň částečně na tyto situace pamatuje, a to tím, že ¼ dědictví nesmí být zatížena odkazy. Zatíží-li zůstavitel dědice více, má dědic právo na poměrné zkrácení odkazu (§ 1598 NOZ).

6.3 Odmítnutí dědictví

Dědicové v současné době stojí stále častěji před rozhodnutím co s pozůstalostí, která zahrnuje dluhy a kdy jsou i důvodné pochybnosti o tom, zda je vůbec výhodné dědictví přijmout.

Dle předešlé právní úpravy občanského zákoníku má dědic pouze 2 možnosti volby, jak se vypořádat s předluženou pozůstalostí.

Může dědictví přijmout a uhradit dluhy do výše nabytého majetku nebo dědictví odmítnout. V rámci řízení o pozůstalosti je notář povinen poučit dědice o možnosti odmítnutí dědictví a v jaké lhůtě je nutno tento úkon učinit. OZ i NOZ stanovuje shodně zákonnou lhůtu k provedení tohoto jednostranného právního úkonu v délce jednoho měsíce ode dne, kdy byl dědic soudem o právu dědictví odmítnout vyrozuměn a poučen o následcích takového odmítnutí. Notář však může lhůtu z důležitých důvodů prodloužit.

Prohlášení o odmítnutí dědictví je možné provést osobně před notářem, a to buď ústně, písemně nebo prostřednictvím zplnomocněného zástupce. Písemné prohlášení nemá předepsanou formu. Zástupce dědice může dědictví odmítnout pouze na základě speciální plné moci, výslovně určené k tomuto úkonu.

Dále platí a zákonem je stanoveno, že dědic, který svým počínáním a jednáním dal najevo, že dědictví odmítnout nechce, nemůže dědictví odmítnout.

Pokud dědic chce dědictví odmítnout, nesmí nakládat s věcmi zůstavitele, jinak soudní komisař odmítnutí dědictví nevyhoví. Výjimkou je případ, kdy dědic nakládá s pozůstalostí za účelem zamezení škod.

Prohlášení o odmítnutí dědictví odvolat nelze, tak jako nelze odvolat, pokud dědic prohlásí, že dědictví neodmítá.

Na účinky prohlášení o odmítnutí nebo neodmítnutí dědictví nemá žádný vliv, zda dědic v době, kdy prohlášení činil, měl představu o míře zadlužení či hodnotě majetku. Odmítnout dědictví lze jak v případě dědění ze závěti, tak dědění ze zákona, nebo i z obou dědických titulů.

Prohlášení o odmítnutí nebo neodmítnutí dědictví nelze odvolat. Prohlášení se vztahuje i na případné dodatečné projednání nově objeveného majetku. Nelze tedy při prvním projednání dědictví přijmout a v dodatečném odmítnout, či obráceně.

K dané problematice je nutno upozornit na skutečnost, že odmítne-li potomek zůstavitele dědictví, jeho dědický podíl nabývají stejným dílem jeho děti. Ve stejném postavení jsou i sourozenci zůstavitele a v případě odmítnutí dědictví, nabývají dědický podíl jeho děti. Nezletilé děti však nemohou dědictví odmítnout sami a tak za ně jednájí jejich zákonní zástupci, nejčastěji rodiče. V případě, že je tento rodič účastníkem řízení, soud musí stanovit dítěti opatrovníka. Soud následně, po prověření všech okolností, právní úkon odmítnutí dědictví nezletilého schválí nebo zamítne.

Pro úplnost uvádím, že dědic, který odmítne dědictví, není povinen hradit odměnu notáře za vyřízení dědictví.

NOZ zavádí nový institut odkazovníka. I odkazovník má tedy právo odmítnout odkaz.

6.4 Zřeknutí se dědictví

NOZ nově dává dědici možnost zřeknutí se svého dědického práva. Lze tak učinit smlouvou se zůstavitelem (§ 1484 odst. 1 NOZ). Smlouva mezi zůstavitelem a presumptivním dědicem (čekatelem dědického práva) musí mít formu veřejné listiny. Ke zrušení takové smlouvy však postačí prostá písemná forma.²⁷

Právní úkon zřeknutí se dědického práva nelze považovat za darování nebo jiný majetkový převod. Věřitelé se tedy nemohou dovolávat neúčinnosti právního jednání presumptivního dědice cestou odpůrčího práva.

---

²⁷ BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2013, ISBN 978-80-7263-819-2, s. 200

Zřeknout se dědického práva může dědic i za finanční náhradu, či jiné protiplnění. Smlouva o zřeknutí se dědického práva musí být učiněna formou veřejné listiny.

V praxi lze tento způsob využít v případě, že zůstavitel ještě za svého života zvýhodní některého z budoucích dědiců a následně s ním sepíše smlouvu, kterou se tento dědic zřekne svého nároku na dědický podíl. Zůstavitel tak může předejít případným sporům dědiců v dědickém řízení.

Dědictví se lze zřici jako celku nebo jen práva na povinný díl. Pokud se dědic zřekne jen práva na povinný díl, může následně ještě dědit.

6.5 Vzdání se dědictví

Dalším novým institutem OZ je vzdání se dědictví. Na rozdíl od zřeknutí může být vzdání se dědictví uplatněno až po smrti zůstavitele. Podstatou tohoto institutu je, že se jeden dědic vzdá svého dědického podílu ve prospěch druhého. Ten však musí s přijetím souhlasit. Dá se říci, že se jedná o zvláštní způsob zcizení dědictví jedním dědicem ve prospěch druhého dědice.

Rozdílem mezi instituty vzdání se dědictví a odmítnutí dědictví je, že v případě odmítnutí dědictví se na dědice nahlíží jako by dědictví vůbec nenabyl a při vzdání musí dědic nejdříve dědictví přijmout a následně se v dědickém řízení svého práva vzdá ve prospěch dědice jiného.

6.6 Likvidace dědictví

Obecně řečeno je likvidace dědictví způsob vypořádání práva a závazků náležejících do předlužené pozůstalosti a je upraveno procesním právem. Likvidace dědictví je prováděna zpeněžením majetku zůstavitele, kdy výtěžek je rozdělen mezi věřitele zůstavitele, dle soudem stanoveného rozvrhu.

Jedná se o postup, který se od běžného dědického řízení liší a spíše se blíží řízení insolvenčnímu, zejména rozvrhem výtěžku zpeněžení.

Předpokladem pro nařízení likvidace dědictví je splnění dvou podmínek

a) předluženost dědictví

- b) nedošlo k dohodě dědiců a věřitelů o přenechání dědictví na úhradu dluhů, kdy tato dohoda podléhá schválení soudu.

Úprava dle OZ

OZ se likvidace dědictví dotýká pouze v § 472 odst. 2. Základní úprava likvidace dědictví byla obsažena v OSŘ.

Návrh na likvidaci dědictví může podat kterýkoliv dědic a v případě odúmrti i stát. Legislativa do 31. 12. 2013 se zcela vyhýbala možnosti podání návrhu věřitelem a jeho postavení v tomto směru neupravuje.

Soudní komisař (soud) nařizuje likvidaci dědictví bez návrhu pouze po předchozím zvážení všech okolností a kdy se toto řešení jeví jako nejvhodnější.

Vydaným usnesením vyzve soudní komisař věřitele, aby ve stanovené lhůtě přihlásili své pohledávky do řízení s upozorněním, že pohledávky, které nebudou likvidací uspokojeny, zanikají.

Usnesení je soudem doručeno známým účastníkům a věřitelům. Doručováno je do vlastních rukou. Dále je usnesení vyvěšeno na úřední desce soudu po dobu min. 30 dnů.

Lhůtu věřitelům stanovuje sám soudní komisař a může ji prodloužit. Její minimální délka není zákonem dána.

Podstatou likvidace je tedy zpeněžení veškerého majetku, ať již nemovitého či movitého.

Zpeněžení je možné provést:

- a) prodejem movitých věcí,
- b) prodejem nemovitostí,
- c) prodejem podniku,
- d) prodejem ve veřejné dražbě,
- e) prodejem soudním exekutorem podle exekučního řadu,
- f) prodejem soudním komisařem mimo dražbu.

O majetku, který se nepodaří prodat a zpeněžit, rozhodne soudní komisař, že připadá státu s účinností ke dni úmrtí zůstavitele (§175u odst. 2 OSŘ).

Výtěžek ze zpeněženého majetku je rozdělen mezi věřitele dle pravidel § 175v OSŘ, v tomto pořadí:

1. pohledávky nákladů řízení vzniklých státu v souvislosti se zpeněžením majetku,
2. pohledávky nákladů zůstavitelovy nemoci a přiměřených nákladů jeho pohřbu,
3. pohledávky zajištěné zástavním, zadržovacím právem, převodem práva nebo postoupením pohledávky,
4. pohledávky nedoplatků výživného,
5. pohledávky daní a poplatků, zdravotního a sociálního pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (pokud nebyly uspokojeny jako pohledávky ve 3. skupině, tj. jako pohledávky zajištěné vyjmenovanými způsoby zajištění)
6. ostatní pohledávky.

Nejprve se uspokojují pohledávky uvedené v první skupině a teprve po jejich plném uspokojení se přechází k pohledávkám v další skupině. Pokud výtěžek nestačí na uspokojení celé skupiny, uspokojují se tyto pohledávky poměrně.

Odměnu notáře (soudního komisaře) v tomto řízení hradí stát a je uspokojena jako pohledávka v první skupině.

Úprava dle NOZ

Spolu s NOZ vstupuje v platnost i zákon o zvláštních řízeních soudních, který mimo jiné upravuje i likvidaci dědictví.

Na rozdíl od OSŘ soud nařizuje dle ZZŘ likvidaci dědictví na návrh:

- dědice, kterému svědčí výhrada soupisu
- státu, jako zákonného dědice v případě odúmrti
- věřitele, který prokázal svou pohledávku.

Předpokladem pro nařízení likvidace je splnění podmínky vypořádání společného jmění manželů, dále že nejsou dány předpoklady pro zastavení řízení o pozůstalosti a že o dědictví ještě nebylo pravomocně rozhodnuto. Shodná je podmínka předlužení pozůstalosti.

Usnesením o nařízení likvidace vyzve soud věřitele zůstavitele, aby přihlásili své pohledávky ve stanovené lhůtě.

Nově je v ZZŘ stanovena minimální délka této lhůty, která nesmí být kratší než 3 měsíce od právní moci usnesení.

ZZŘ dále nově zavádí institut likvidačního správce. Tohoto správce jmenuje soud v případech, kdy existují spory o pasiva likvidační podstaty a je nutná správa a následné zpeněžování majetku patřícího do dědictví – likvidační podstaty. Tímto likvidačním správcem již není soudní komisař – notář, ale je jím osoba zapsaná v seznamu insolvenčních správců.

Pokud není likvidační správce jmenován, plní práva a povinnosti se zpeněžením majetku sám soudní komisař.

Hlavním cílem ZZŘ je přizpůsobit procesní předpisy právní terminologii uvedené v NOZ a v souladu s NOZ snaha o posílení postavení věřitele.

7 Srovnání s právní úpravou Rakouska

Novodobou kodifikací a rozhodující změnu v historii pojetí dědického práva znamenalo 18. století, která vyvrcholila vydáním všeobecného občanského zákoníku (ABGB) v roce 1811. Všeobecný zákoník občanský (německy Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie, zkratka ABGB) byl vyhlášen 1. června 1811 patentem císaře Františka I. č. 946 Sb. z. s. Platil pro všechny země rakouského císařství, s výjimkou země koruny uherské. Na svou dobu se jednalo o vynikající právní předpis, kdy jeho koncepce vycházela z římského práva. ABGB vyniká vnitřní hodnotou, liberálním duchem a jasnými ustanoveními s hodnotným obsahem.²⁸ Dědické právo je v ABGB upraveno v hlavách 8 – 16 obsahujících § 531 – § 858. Z toho vyplývá, že úprava dědického práva je velmi podobná. Rakouské právo se podle něj s drobnými úpravami řídí již 200 let.

ABGB byl po rozpadu Rakouska – Uherska recipován první Československou republikou pod názvem Obecný zákoník občanský. Změnou prošel zákoník československými kodexy z let 1950 a 1964.

Po celou dobu své platnosti ABGB v českém znění ve sbírce zákonů ČSR nikdy nevyšel.

7.1 OZ a ABGB

Úprava dědického práva v Česku patřila k nejzaostalejším. Od r. 1950 byla postupně redukována a změnila se v popření testovací a smluvní autonomie.²⁹

Dědictví se dle ABGB na rozdíl od OZ nabývá až platným soudním odevzdáním pozůstalosti dědici. Dle OZ se dědictví nabývá okamžikem smrti zůstavitele. Smrt zůstavitele dle ABGB znamená pouze nápad dědictví pro budoucí

---

²⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana. *200 let ABGB - od kodifikace k rekodifikaci českého občanského práva: sborník z mezinárodní vědecké konference*. 1. vydání. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87576-03-8. s. 18.

²⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana. *200 let ABGB - od kodifikace k rekodifikaci českého občanského práva: sborník z mezinárodní vědecké konference*. 1. vydání. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87576-03-8. s. 27.

dědice (tzv. delaci dědictví). Soud následně povolaným osobám nabízí přijetí pozůstalosti a vyzývá je k podání dědické přihlášky. Dědictví může soud přiznat pouze tomu, kdo podá platnou přihlášku. Dědic se stává vlastníkem pozůstalosti doručením tzv. odevzdací listiny (§ 797 ABGB). Nabývání dědictví je spojeno s aktivním projevem vůle dědice dědictví přijmout.

Naopak koncepce dědického práva dle OZ se vyjadřuje pasivitou dědice, kdy aktivního projevu vůle dědice je pouze v případě odmítnutí dědictví.

ABGB označuje mezidobí, mezi smrtí zůstavitele a odevzdáním dědictví dědici, jako „ležící pozůstalost“ (latinsky *hereditas iacens*). Jedná se o samostatný majetkový soubor *sui generis*, právně nedělitelný celek v tom smyslu, že zahrnuje veškerý majetek (tedy majetek dědicům známý, o kterém se jedná, i majetek, který se objeví v budoucnu), který sám odpovídá za dluhy a odkazy.³⁰

ABGB uvádí tři právní důvody dědění, kterými jsou dědická smlouva, závěť a zákon pro případ, že zůstavitel nevyužije předcházející 2 možnosti svého posledního pořízení.

Občanský zákoník platný v České republice do 31. 12. 2013 zná pouze 2 právní důvody dědění, a to dědění ze závěti a dědění ze zákona. Co se týče formy závěti, připouští právní úprava OZ pouze jedinou, a to písemnou. Náležitosti uvádí ustanovení § 476 odst. 2 "V každé závěti musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jinak je neplatná."

Oproti ABGB zná OZ výjimku. I osoba, která dosáhne patnáctého roku svého života, může zřídit závěť. Musí však být sepsána pouze formou notářského zápisu, kdy v jiné formě se považuje za neplatnou (§ 476, písmeno d), odst. 2) OZ). Notář při vytváření posledního pořízení, má povinnost dostatečně poučit nezletilého. Ustanovení § 28 OZ ukládá povinnost soudního schválení úkonů, při nichž dochází k nakládání s majetkem nezletilého mezi živými. Při tomto úkonu však nevystupují zákonní zástupci nezletilého a ani nedochází ke schvalování opatrovnickým soudem.

OZ se od ABGB v mnohém odlišuje. Praxe však ukázala potřebu opětovně do OZ zavést institut správce dědictví, který ABGB zná a upravuje. Tento institut byl

---

³⁰ BÍLEK, Petr, ŠEŠINA, Martin. *Dědické právo v předpisech let 1925-2001*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 3

zaveden do dědického práva jeho poslední výraznější změnou, a to zákonem č. 554/2004 Sb. Správce provádí správu celého dědictví, či jeho části do skončení soudního projednávání dědictví. Může být buď ustanoven soudem, nebo zůstavitelem ve formě notářského zápisu.

7.2 NOZ a ABGB

V ČR bylo soukromé právo rekonstruováno zcela novým občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb., který změnil oblast soukromého práva do kodexu odpovídajícího moderní demokratické společnosti.

Nový občanský zákoník vychází ve své podstatě z historických dokumentů, jako je návrh občanského zákoníku z roku 1937, ale zejména z Obecného zákoníku občanského (ABGB) z roku 1811.

Nová úprava zachovává při nabytí dědictví princip delace, tzn. nabytí dědictví smrtí zůstavitele.³¹ S návratem institutu ležící pozůstalosti (dle ABGB) se do našeho právního řádu nepočítá.

NOZ zavádí celou řadu nových institutů, které se v právní praxi běžně užívaly do začátku padesátých let a v minulosti byly upraveny i v ABGB. Jde například o dědickou smlouvu.

Na rozdíl od NOZ je **dědická smlouva** v ABGB upravena v části závazkového práva. Dle ABGB může být uzavřena dědická smlouva pouze mezi manželi a za dědice může být ustanoven pouze manžel/ka, nikoliv třetí osoba. Dědickou smlouvu mohou uzavřít i snoubenci, kdy její platnost závisí na uzavření platného manželství. NOZ neomezuje smluvní strany jen na manžele. Shodným znakem je, že čtvrtina pozůstalosti musí zůstat volná.

Rozdílně je upraveno v obou zákonech rozdělení dědiců do **dědických tříd**.

ABGB rozdílně od NOZ upravuje pouze 4 dědické třídy. Zákonná posloupnost je vymezena v hlavě třinácté ABGB.

---

³¹ HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-495-4. s. 298

Ve třídě první jsou zařazeny děti a jejich potomci. Do druhé třídy patří matka a otec „i s těmi, kteří jsou s ním spojeni skrze otce a matku, to je: jeho sourozenci a jejich potomci. (§ 731 ABGB)“. Třetí třídou mohou dědit prarodiče, sourozenci rodičů a jejich potomci. V poslední čtvrté třídě mohou dědit první prabáby a pradědové.

Samostatně je mimo dědické třídy upraveno dědění manželů/manželek. V ABGB není manžel/ka zahrnut ani mezi nepominutelné dědice. Pro případ, že by však byl krácen jeho zákonný podíl nebo ho vůbec nenabyl, musí mu být zajištěno z pozůstalosti nutné zaopatření, pokud ho sám není schopen, a to až do výše poloviny jeho zákonného podílu po dobu, než vstoupí do manželství nového.

Obdobnými prostředky pamatuje NOZ i ABGB na ochranu dědiců před dluhy zůstavitele. V NOZ může dědic uplatnit výhradu soupisu a v ABGB je to podání dědické přihlášky s výhradou inventáře, kdy ve svém důsledku budou mít stejný účinek.

ABGB i NOZ shodně umožňují ústní **formu závěti** v případě ohrožení života zůstavitele, která je omezena časovou platností a je vyžadována přítomnost svědků. Dle ABGB je platnost takovéto závěti tři měsíce od pomnutí nouzového stavu a přítomnosti 2 svědků a dle NOZ je to pouze 14 dnů a přítomnosti 3 svědků.

Rozdílně pohlíží NOZ na **vedlejší doložku závěti** – podmínku, dle ABGB nazývanou jako výminka.

Konkrétně je dle ABGB připojit k závěti doložku – výminku, že dědic či odkazovník nemá vstoupit do manželství. Tuto však výminku musela splnit jen osoba ovdovělá, pokud měla jedno nebo více dětí. Dále mohla být platně uložena výminka zůstavitele, že dědic nesmí vstoupit do manželství s určitou osobou.

Dle NOZ se nepřihlíží k vedlejší doložce, kterou zůstavitel ukládá dědici či odkazovníku, aby uzavřel nebo neuzavřel manželství, případně aby v manželství setrval nebo zrušil manželství. Zůstavitel nemá možnost prostřednictvím závěti ovlivňovat osobní stav dědice. Pokud zůstavitel uvede takovouto podmínku v závěti, považuje se ta část týkající se ustanovení s podmínkou za neplatnou, nikoliv jen sama podmínka.

7.3 Dědická daň

Pro zajímavost uvádím zdanění dědictví v Rakousku a v České republice

V Rakousku od 1. 8. 2008 podléhá zdanění nabývání nemovitého majetku, které je předmětem daně z převodu. Sazba daně z převodu je 3,5% ze základu daně. Pokud nemovitost nabude pozůstalý manžel, otec nebo matka, dítě, vnouče, nemanželské dítě, adoptované nebo nevlastní dítě, je tato sazba 2%.

V ČR byly v době platnosti OZ od placení dědické daně osvobozeny osoby zahrnuté do 1. skupiny (tj. manžel a přímí příbuzní, jako jsou děti, vnuci, pravnuci, rodiče a prarodiče) a od roku 2008 i osoby v 2. skupině. Tyto osoby nepodávají ani daňové přiznání.³² Dědictví podléhalo progresivní dani dědické v sazbě od 3,5 % do 20 %, podle toho, v jaké skupině se dědic nachází.

S účinností NOZ se od 1. 1. 2014 dědická daň integrovala do zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a prakticky zanikla. Příjmy z nabytí dědictví či odkazu jsou podle § 4a zákona o daních z příjmů osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob a podle § 19b zákona i od daně z příjmů právnických osob. Nově je tedy dědictví součástí daně z příjmů, ale je od daně osvobozeno. Není povinnost jej zařazovat do daňového přiznání, resp. se nemusí podávat daňové přiznání.

---

³² Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů. 5.5.1992. ISSN 1210-0005.

8 Praktická část

8.1 Případová studie č. 1

Zůstavitelka Marta V., zemřela v dubnu roku 2011. Posledním bydlištěm zůstavitelky byla obec v okrese Jaroměř. Věcně a místně příslušným soudem byl Okresní soud v Náchodě.

Soudním komisařem Mgr. XX bylo projednáno dědictví po zemřelé Martě V., kdy bylo zjištěno, že zůstavitelka zemřela jako vdova, se zanecháním závěti. V závěti ustanovila zůstavitelka dědicem bytové jednotky č. 15/3 v domě č.p. 15 na st.p.č. 22, v části obce XY, včetně podílů na společných částech domu č.p. 15 a pozemku st.p.č. 22, vše v k.ú. a obci XY, svého syna Vlastimila V. a dědičkou rekreační chaty č.p. 4 na st.p.č. 00, v části obce YX, st.p.č. 00 a p.p.č. 11, vše v k.ú. a obci YX, svou dceru Marcelu V. Zůstavitelka také ve své závěti stanovila, že v případě, že by její syn Vlastimil V. zemřel dříve než zůstavitelka nebo dědictví odmítnul, stane se dědicem bytové jednotky, včetně podílů na společných částech domů a pozemku, synovec zůstavitelky Rudolf K. Pro případ, že dcera zůstavitelky Marcela M. zemře dříve než zůstavitelka nebo dědictví odmítne, stane se dědičkou rekreační chalupy a přilehlých pozemků neteř zůstavitelky Jarmila Ch.

Syn zůstavitelky Vlastimil V. uvedený jako závětní dědic zemřel dříve než zůstavitelka. Závětní dědic Vlastimil V. měl 2 zletilé potomky, Vlastimila V. ml. a Barborou V.

Soud určil:

- a) obvyklou cena dědictví částkou ..... 2.535.000,- Kč
- b) výši dluhů částkou ..... 25.000,- Kč
- c) čistou hodnotu dědictví částkou ..... 2.510.000,- Kč

Účastníci řízení uvedli, že považují za nesporné, že dědictví zůstavitelky je tvořeno následujícím soupisem aktiv a pasiv dědictví:

- 1) bytová jednotka č. 15/3 v domě č.p. 15 na st.p.č. 22, v části obce XY, včetně podílů na společných částech domu č.p. 15 a pozemku st.p.č. 22, vše v k.ú. a obci XY ..... 1.355.000,- Kč

2) rekreační chata č.p. 4 na st.p.č. 00, v části obce YX, st.p.č. 00 a p.p.č. 11, vše v k.ú. a obci YX	1.155.000,- Kč
3) práva a povinnosti spojená se zůstavitelčinou vkladní knížkou vedenou u ČS a.s. ve výši	25.000,- Kč
4) náklady pohřbu	25.000,- Kč

Výsledek dědického řízení dle z. č. 40/1964 Sb.

Dle právní úpravy OZ vydal Okresní soud v Náchodě prostřednictvím pověřeného notáře Mgr. XX usnesení ve věci projednání dědictví po zemřelé Martě V., kterým potvrdil, že závětní dědic - pozůstalá dcera Marcela M. nabyla rekreační chatu č.p. 4 na st.p.č. 00, v části obce YX, st.p.č. 00 a p.p.č. 11, vše v k.ú. a obci YX. Zákonný dědic Vlastimil V. ml. nabyl id. ½ bytové jednotky č. 15/3 v domě č.p. 15 na st.p.č. 22, v části obce XY, včetně příslušných podílů na společných částech domu č.p. 15 a pozemku st.p.č. 22, vše v k.ú. a obci XY a zákonná dědička Barbora V. nabyla druhou id. ½ bytové jednotky č. 15/3 v domě č.p. 15 na st.p.č. 22, v části obce XY, včetně příslušných podílů na společných částech domu č.p. 15 a pozemku st.p.č. 22, vše v k.ú. a obci XY.

Usnesením byly určeny náklady řízení:

a) odměna notáře Mgr. XX jako soudního komisaře, pověřeného provedením úkonů v řízení o dědictví ve výši	18.980,- Kč
b) hotové výdaje ve výši	854,- Kč
c) částku odpovídající DPH ve výši	4.165,- Kč

Tyto náklady jsou povinni uhradit, závětní dědička Marcela M. a zákonní dědici Vlastimil V. ml, a Barbora V. do 3 dnů od právní moci tohoto usnesení. Účastníci řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

V dědickém řízení vedeném dle OZ nelze přihlížet k dědické substituci, kterou zůstavitelka ve své závěti uvedla. Ve smyslu § 478 se k jakékoliv podmínce připojené k závěti nepřihlíží a tyto podmínky nemají právní následky.

Soudní komisař v řízení tedy postupoval dle ustanovení § 473 odst. 2 OZ, kdy zemře-li potomek zůstavitele dříve než zůstavitel, nabývají jeho dědický podíl stejným dílem jeho děti, tj. vnoučata pozůstalé.

Odměna notáře byla vypočtena dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25. Základ odměny notáře činí obvyklá cena zůstavitelova majetku zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru tj. 2.535.000,- Kč a byla vypočtena ve výši 18.980,- Kč. Hotové výdaje notáře spočívaly v poštovním a v nákladech spojených se získáním dat z Centrální evidence závětí, centrální evidence listin a evidence manželských smluv a činila 854,- Kč. Notář byl plátcem daně z přidané hodnoty, která činila 4.165,- Kč. Odměnu, hotové výdaje a DPH hradí notáři ve smyslu ust. § 140 odst. 3 OSŘ dědicové dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Výsledek dědického řízení dle z. č. 89/2012 Sb.

V uvedeném dědickém řízení nastane, podle nové právní úpravy, změna v pohledu na zmíněnou závěť. Ve smyslu ustanovení § 1507 bude podmínka náhradnictví, kterou zůstavitelka uvedla ve své závěti, uznána za platnou.

Závětním dědicem se po zemřelém potomkovi Vlastimilu V. stane synovec zůstavitelky Rudolf K.

Odměna notáře se řídí stejnou vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25 a byla by vypočtena ve stejné výši. Stejně tak i hotové výdaje a DPH.

Úhrada odměny, hotových výdajů a DPH se řídí dle ustanovení § 108 odst. 2 ZZŘ, kdy se o ní dědicové dělí dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Zhodnocení případové studie

Z výše uvedeného vyplývá rozdílnost právních úprav občanského zákoníku v pohledu na závěť zůstavitelky.

V případě projednání dědictví dle OZ nabyli nemovitosti jiní dědici, než ten dědic, který byl určen poslední vůlí zůstavitelky. Původní právní úprava nezná ve svých ustanoveních možnost určení dědické substituce. Jelikož měl závětní dědic potomky, nemohl být jeho dědický podíl nabyt nikým jiným, než jeho dětmi.

Dá se říci, že synovec a neteř zůstavitelky v podstatě dědictví ani zákonně nabýt nemohli, protože zůstavitelka měla 2 potomky. V případě, že by nebyla závěť sepsána, nabyli by dědictví stejní dědicové jako ti, kteří ho nabyli dle usnesení Okresního soudu v Náchodě.

Pokud zůstavitelka chtěla, aby bytovou jednotku nabyl její synovec, měla být po smrti jejího syna sepsána závěť nová, kde by zůstavitelka svoji vůli upravila. Závětní i zákonné dědičce – dceři zůstavitelky by její zákonný podíl na dědictví nebyl upřen.

Projednáním dědictví dle platné právní úpravy NOZ by ve smyslu ustanovení § 1507 byla zachována vůle zůstavitelky a dědictví by nabyl ten závětní dědic, kterého ve své závěti určila.

8.2. Případová studie č. 2

Zůstavitel Petr B. zemřel v dubnu 2010. Posledním bydlištěm zůstavitele byla obec v okrese Hradec Králové. Věcně a místně příslušným soudem byl Okresní soud v Hradci Králové.

Soudním komisařem JUDr. XY bylo projednáno dědictví po zemřelém Petru B, kdy bylo zjištěno, že zůstavitel zemřel jako ženatý a měl 2 potomky. Zůstavitel zemřel se zanecháním závěti. Osoby povolané závětí k dědění jsou pozůstalý syn Miroslav B., pozůstalá dcera Jiřina P.

V závěti, podepsané vlastní rukou, odkázal pro případ své smrti veškerý svůj majetek, ať movitý či nemovitý, svému synovi Miroslavu B., kterému uložil povinnost vyplatit své sestře (dceři zůstavitele) Jiřině P. částku 50.000,- Kč.

Pozůstalá manželka a závětní dědic – pozůstalý syn Miroslav B uznali uvedenou závěť pravou a platnou.

Pozůstalá dcera Jiřina P. namítla neplatnost závěti zůstavitele co do výše dědického podílu.

Ve smyslu ust. § 1751 odst. 1 OSŘ byla určena obvyklá cena majetku a výše dluhů. Obvyklá cena byla stanovena dle prohlášení účastníků a dle znaleckých posudků soudních znalců.

Po rozdělení společného jmění manželů soud určil:

- a) obvyklou cenu majetku zůstavitele částkou ..... 1.576.500,- Kč
- b) výši dluhu zůstavitele částkou ..... 83.090,- Kč
- c) čistou hodnotu dědictví částkou ..... 1.493.410,- Kč

Účastníci řízení považovali za nesporné, že dědictví zůstavitele je tvořeno následujícím soupisem aktiv a pasiv dědictví:

- 1) osobní automobil tov. zn. Renault, RZ 1H1 xxxx v hodnotě ...70.000,- Kč
- 2) nákladní přívěs – valník, netovárni výroby, r. v. 1974 .....500,- Kč
- 3) malý motocykl značky Simson, r.v. 1988 ..... 500,- Kč

- 4) id. ½ rodinného domu č.p. 82, vč. id. ½ všech součástí a příslušenství, postaveném na pozemku st.p.č. 000, v části obce XY, id. ½ st.p.č. 000, id. ½ p.p.č. 111, vše v k.ú. a obci XY ..... 1.455.500,- Kč
- 5) id. ½ nezapsané a nezaměřené garáže bez č.p./č.e. postavené na p.p.č. 22/2 a id. ½ p.p.č. 22/2, vše v k.ú. a obci XY ..... 50.000,- Kč
- 6) náklady pohřbu ..... 38.200,- Kč
- 7) náklady spojené se zhotovením hrobu ..... 40.500,- Kč
- 8) náklady spojené se smutečním pohoštěním ..... 4.390,- Kč

Výsledek dědického řízení dle z. č. 40/1964 Sb.

Okresní soud v Hradci Králové svým usnesením schválil dohodu dědiců o vypořádání dědictví v tomto znění:

Závětní dědic Miroslav B. přejímá osobní automobil tov. zn. Renault, RZ 1H1 xxxx, nákladní přívěs – valník, netovární výroby, r. v. 1974, malý motocykl značky Simson, r.v. 1988, id. ½ rodinného domu č.p. 82, vč. id. ½ všech součástí a příslušenství, postaveném na pozemku st.p.č. 000, v části obce XY, id. ½ st.p.č. 000, id. ½ p.p.č. 111, vše v k.ú. a obci XY, id. ½ nezapsané a nezaměřené garáže bez č.p./č.e. postavené na p.p.č. 22/2 a id. ½ p.p.č. 22/2, vše v k.ú. a obci XY s tím, že vyplatí závětní dědičce – pozůstalé dceři Jiřině P. finanční částku ve výši 373.000,- Kč, k jejím rukám, a to do 3 dnů ode dne právní moci usnesení Okresního soudu v Hradci Králové o schválení dědické dohody.

Závětní dědic Miroslav B. přejímá a hradí pasiva dědictví.

Usnesením byly určeny náklady řízení:

- a) odměna notáře JUDr. XY jako soudního komisaře, pověřeného provedením úkonů v řízení o dědictví ve výši ..... 14.190,- Kč
- b) hotové výdaje ve výši ..... 768,- Kč
- c) částku odpovídající DPH ve výši ..... 2.991,60 Kč

Tyto náklady jsou povinni uhradit dědic Miroslav B. a Jiřina P. do 3 dnů od právní moci tohoto usnesení. Účastníci řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Při vypořádání společného jmění manželů vycházel soud z ust. § 149 OZ s tím, že na získání a udržení tohoto majetku se podíleli oba manželé stejnou měrou. Zůstavitel ve své závěti uložil povinnost svému synovi vyplatit své sestře částku 50.000,- Kč. Tato částka však neodpovídá výši minimálního podílu nepominutelného dědice.

Minimální výše podílu nepominutelného dědice na čisté hodnotě dědictví je dle ust. § 479 pro zletilého potomka $\frac{1}{2}$ jeho dědického podílu ze zákona. V tomto případě jsou dědici 2 zletilí potomci. Zákonem stanovený minimální podíl dědičky Jiřiny P. je $\frac{1}{4}$ hodnoty čisté hodnoty dědictví tj. částka 373.352,50 Kč

Odměna notáře byla vypočtena dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25. Základ odměny notáře činí obvyklá cena zůstavitelova majetku zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru tj. 1.576.500,- Kč a byla vypočtena ve výši 14.190,- Kč. Hotové výdaje notáře spočívaly v poštovním a v nákladech spojených se získáním dat z Centrální evidence závětí, centrální evidence listin a evidence manželských smluv a činila 768,- Kč. Notář byl plátcem daně z přidané hodnoty, která činila 2.991,60 Kč. Odměnu, hotové výdaje a DPH hradí notáři ve smyslu ust. § 140 odst. 3 OSŘ dědicové dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Výsledek dědického řízení dle z. č. 89/2012 Sb.

Řešení dědického řízení dle právní úpravy NOZ by se dotkla výpočtu výše podílu nepominutelného dědice. V ustanovení § 1643 odst. 2 je nově stanovena výše povinného podílu nezletilého nepominutelného dědice, kterému se musí dostat alespoň tolik, kolik činí $\frac{3}{4}$ jeho zákonného dědického podílu a zletilému nepominutelnému dědici se musí dostat alespoň tolik, kolik činí $\frac{1}{4}$ jeho zákonného dědického podílu.

V případě projednání tohoto dědictví dle NOZ by byl podíl nepominutelné dědičky Jiřiny P. vypočten taktéž z čisté hodnoty dědictví ve výši 1.493.410,- Kč.

V řízení jsou 2 zletilí dědici (každému 746.705,- Kč) a hodnota $\frac{1}{4}$ zákonného podílu by tedy činila 186.676,- Kč.

Odměna notáře se řídí stejnou vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25 a byla by vypočtena ve stejné výši. Stejně tak i hotové výdaje a DPH.

Úhrada odměny, hotových výdajů a DPH se řídí ustanovením § 108 odst. 2 ZZŘ, kdy se o ní dědicové dělí dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Zhodnocení případové studie

Z výše uvedeného vyplývá, že dědička Jiřina P. má nárok na vyšší hodnotu dědického podílu než ji byla přiznána v závěti jejího otce jak dle OZ, tak dle NOZ.

V této případové studii dědička nabyła v dědictví projednávaném dle OZ vyšší hodnotu, než kdyby se dědické řízení projednávalo po účinnosti NOZ (úmrtí zůstavitele po 1. 1. 2014).

8.3. Případová studie č. 3

Zůstavitel Jaroslav F. zemřel v červenci 2013. Posledním bydlištěm zůstavitele byla obec v okrese Hradec Králové. Věcně a místně příslušným soudem byl Okresní soud v Hradci Králové.

Soudním komisařem JUDr. XY bylo projednáno dědictví po zemřelém Jaroslavu F., kdy bylo zjištěno, že zůstavitel zemřel jako vdovec a měl 3 potomky. Zůstavitel zemřel se zanecháním listiny o vydědění.

Listinou o vydědění, napsanou vlastní rukou s vlastnoručním podpisem, vydědil zůstavitel nejmladšího potomka – syna Jana F., a to pro jeho marnotratnost a zadluženost, kdy již za života zůstavitele proti němu bylo vedeno několik exekucí, které nebylo možné ani z pravidelného příjmu syna uhradit. Zůstavitel se obával, že veškerý majetek, který by tento marnotratný syn nabyl v dědictví, by byl exekučně zabaven a pro jeho vnuky by se nezachoval ani povinný díl.

Ve smyslu ust. § 1751 odst. 1 OSŘ byla určena obvyklá cena majetku a výše dluhů. Obvyklá cena byla stanovena dle prohlášení účastníků a dle znaleckých posudků soudních znalců.

Soud určil:

- a) obvyklou cenu majetku zůstavitele částkou ..... 3.378.081,- Kč
- b) výši dluhu zůstavitele částkou ..... 33.504,- Kč
- c) čistou hodnotu dědictví částkou ..... 3.344.577,- Kč

Účastníci řízení považovali za nesporné, že dědictví zůstavitele je tvořeno následujícím soupisem aktiv a pasiv dědictví:

- 1) rodinný dům č.p. 000 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce XY, na pozemku st.p.č. 111, st.p.č. 111, p.p.č. 22, 33, 44, 55 a 66 v k.ú. a obci XY. ....3.343.081,- Kč
- 2) práva a povinnosti spojené s běžným účtem, vedeným u Československé obchodní banky, a.s. se zůstatkem ..... 35.000,- Kč
- 3) náklady pohřbu ..... 33.504,- Kč

Výsledek dědického řízení dle z. č. 40/1964 Sb.

Okresní soud v Hradci Králové svým usnesením schválil dohodu dědiců o vypořádání dědictví v tomto znění:

Pozůstalý syn Michal F. nabývá z pozůstalosti id. 1/3 nemovitostí v k.ú. XY, a to rodinného domu č.p. 000 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce XY, na pozemku st.p.č. 111, st.p.č. 111, p.p.č. 22, 33, 44, 55 a 66 a dále veškerá práva a povinnosti k běžnému účtu vedenému u Československé obchodní banky, a.s. s tím, že se zavázal uhradit dědické dluhy, tedy náklady zůstavitelova pohřbu.

Pozůstalý syn Jaroslav F. nabývá z pozůstalosti id. 1/3 nemovitostí v k.ú. XY, a to rodinného domu č.p. 000 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce XY, na pozemku st.p.č. 111, st.p.č. 111, p.p.č. 22, 33, 44, 55 a 66.

Pozůstalý syn Jan F. nabývá z pozůstalosti id. 1/3 nemovitostí v k.ú. XY, a to rodinného domu č.p. 000 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce XY, na pozemku st.p.č. 111, st.p.č. 111, p.p.č. 22, 33, 44, 55 a 66.

Usnesením byly určeny náklady řízení:

- a) odměna notáře JUDr. XY jako soudního komisaře, pověřeného provedením úkonů v řízení o dědictví ve výši ..... 21.680,- Kč
- b) hotové výdaje ve výši ..... 1.149,- Kč
- c) částku odpovídající DPH ve výši ..... 4.794,- Kč

Tyto náklady jsou povinni uhradit dědicové Michal F. Jaroslav F. a Jan F., každý rovným dílem, do 3 dnů od právní moci tohoto usnesení. Účastníci řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Zůstavitel listinou o vydědění vydědil nejmladšího potomka Jana F. pro jeho zadluženost a marnotratnost. V ustanovení § 469a odst. 1 jsou určeny podmínky, za kterých lze potomka vydědit. Důvod vydědění uvedený zůstavitelem v listině o vydědění nenaplnuje znaky ani jednoho zákonně uvedeného důvodu a proto tuto

listinu nelze uznat jako listinu o vydědění. Zůstavitel nezanechal závět' a dědické řízení bylo vedeno jako dědění ze zákona.

Odměna notáře byla vypočtena dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25. Základ odměny notáře činí obvyklá cena zůstavitelova majetku zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru tj. 3.378.100,- Kč a byla vypočtena ve výši 21.680,- Kč. Hotové výdaje notáře spočívaly v poštovním a v nákladech spojených se získáním dat z Centrální evidence závětí, centrální evidence listin a evidence manželských smluv a činila 1.149,- Kč. Notář byl plátcem daně z přidané hodnoty, která činila 4.794,- Kč. Odměnu, hotové výdaje a DPH hradí notáři ve smyslu ust. § 140 odst. 3 OSŘ dědicové dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Výsledek dědického řízení dle z. č. 89/2012 Sb.

Dědické řízení vedené dle platné právní úpravy NOZ by nahlíženo odlišně na listinu o vydědění, kdy důvodem pro vydědění nejmladšího syna Jana F. bylo zůstavitelem odůvodněno jeho marnotratností a zadlužeností s řadou exekučních řízení. Zůstavitel se obával, že pro jeho vnuky se z uvedených důvodů nezachová ani povinný díl.

Ustanovení § 1647 NOZ říká, že zůstavitel může vydědit i nepominutelného dědice, který je tak zadlužen nebo si počíná tak marnotratně, že tu je obava, že se pro jeho potomky nezachová povinný díl. Učinit to však může jen tak, že tento jeho povinný díl zůstaví dětem tohoto nepominutelného dědice, popřípadě, není-li jich, jejich potomkům.

Ve smyslu tohoto ustanovení by soudní komisař uznal listinu o vydědění za platnou a nejmladší syn zůstavitele by byl vyděděn. Jeho dědický podíl by nabyly rovným dílem jeho 2 děti (vnuci zůstavitele).

Usnesení by tedy znělo:

Pozůstalý syn Michal F. nabývá id. 1/3 předmětných nemovitostí a veškerá práva a povinnosti k běžnému účtu vedenému u ČSOB, a.s. s tím, že se zavazuje uhradit dědické dluhy, tj. náklady zůstavitelova pohřbu. Pozůstalý syn Jaroslav F.

nabývá id. 1/3 předmětných nemovitostí a pozůstalý vnuk Jiří F. nabývá id. 1/6 předmětných nemovitostí a pozůstalý vnuk Pavel F. nabývá id. 1/6 předmětných nemovitostí.

Odměna notáře se řídí shodnou vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25 a byla by vypočtena ve stejné výši. Stejně tak i hotové výdaje a DPH.

Úhrada odměny, hotových výdajů a DPH se řídí ustanovením § 108 odst. 2 ZZŘ, kdy se o ní dědicové dělí dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Zhodnocení případové studie

Z uvedené případové studie výrazně vyplývá rozdíl původní a nové právní úpravy, co do důvodu vydědění.

Dle původní úpravy nebyl nejmladší syn zůstavitele vyděděn a majetek nabytý dědictvím byl pravděpodobně následně zahrnut do exekučního řízení. Svě bratry – spoluvlastníky nemovitostí tímto podstatně omezil ve výkonu jejich práv, neboť podíly na nemovitosti, jejíž část je zahrnuta do exekučního řízení, jsou velmi obtížně prodejné, neboť exekučovaný podíl spoluvlastníka je následně zpeněžen prodejem v dražbě.

8.4. Případová studie č. 4

Zůstavitelka Marie K., zemřela v listopadu 2013. Posledním bydlištěm zůstavitelky byla obec v okrese Hradec Králové. Věcně a místně příslušným soudem byl Okresní soud v Hradci Králové.

Soudním komisařem JUDr. XX bylo projednáno dědictví po zemřelé Marii K., kdy v tomto řízení bylo zjištěno, že zůstavitelka zemřela jako vdova, měla jednoho potomka a zanechala závěť. Jako závětní dědic veškerého majetku byl ustanoven jediný syn Viktor K. Zůstavitelka však v závěti vyslovila přání, aby syn vyplatil její souseďce Svatavě R. částku ve výši 250.000,- Kč za její péči, kterou věnovala zůstavitelce v posledních letech života.

Ve smyslu ust. § 1751 odst. 1 OSŘ byla určena obvyklá cena majetku a výše dluhů. Obvyklá cena byla stanovena dle znaleckých posudků soudního znalce.

Soud určil:

- a) obvyklou cenu majetku zůstavitele částkou .....1.894.542,- Kč
- b) výši dluhu zůstavitele částkou ..... 27.500,- Kč
- c) čistou hodnotu dědictví částkou ..... 1.867.042,- Kč

Účastník řízení považoval za nesporné, že dědictví zůstavitelky je tvořeno následujícím soupisem aktiv a pasiv dědictví:

- 1) rodinný dům č.p. 28 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce S. na pozemku st.p.č. 72, st.p.č. 72 a p.p.č. 73 v k.ú. a obci S. .... 1.864.542,- Kč
- 2) práva a povinnosti spojené se vkladní knížkou ČSOB Poštovní spořitelny a.s. se zůstatkem ..... 30.000,- Kč
- 3) náklady pohřbu ..... 27.500,- Kč

Výsledek dědického řízení dle z. č. 40/1964 Sb.

Okresní soud v Hradci Králové vydal usnesení v tomto znění:

Závětní dědic - pozůstalý syn Viktor K. nabývá rodinný dům č.p. 28 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce S., na pozemku st.p.č. 72, st.p.č. 72 a

p.p.č. 73 v k.ú. a obci S, práva a povinnosti spojené s vkladní knížkou ČSOB Poštovní spořitelny s tím, že se zavazuje uhradit dědické dluhy, spočívající v nákladech zůstavitelčina pohřbu.

Usnesením byly určeny náklady řízení:

- a) odměna notáře JUDr. XY jako soudního komisaře, pověřeného provedením úkonů v řízení o dědictví ve výši ..... 15.780,- Kč
- b) hotové výdaje ve výši ..... 462,- Kč
- c) částku odpovídající DPH ve výši ..... 3.411,- Kč

Tyto náklady je povinen uhradit dědic Viktor K., do 3 dnů od právní moci tohoto usnesení. Účastník řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Zůstavitelka svou vlastnoručně sepsanou závětí stanovila, jako výlučného dědice veškerého majetku svého jediného syna Viktora K. V závěti uvedla i přání, že závětní dědic má vyplatit sousedce Svatavě R. částku ve výši 250.000,- Kč za její péči, kterou věnovala zůstavitelce v posledních letech života.

Soudní komisař postupoval ve smyslu ustanovení § 478, kdy jakékoliv podmínky připojené k závěti nemají právní následky a dle odůvodnění Nejvyššího soudu, kdy použité slovní vyjádření „přeji si, aby můj syn vyplatil“ použité v závěti nelze z hlediska gramatického (jazykového) výkladu interpretovat tak, že vůlí zůstavitelky Marie K., projevenou v této závěti, bylo uložit dědici povinnost vyplatit sousedce částku ve výši 250.000,- Kč³³. Vysloví-li zůstavitelka v závěti, že si „přeje“, aby její dědic vyplatil určité osobě peněžitou částku, je tento jeho projev vůle bez právní závaznosti.

Odměna notáře byla vypočtena dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25. Základ odměny notáře činí obvyklá cena zůstavitelova majetku zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru tj. 1.894.500,- Kč a byla vypočtena ve výši 15.780,- Kč. Hotové výdaje notáře spočívaly v poštovním a v nákladech spojených se získáním dat z Centrální evidence závětí, centrální evidence listin a evidence manželských smluv a činila 462,- Kč.

³³ Rozsudek Nejvyššího soud ČR ze dne 25.2.2013, sp. Zn. Cdo 3373/2011

Notář byl plátcem daně z přidané hodnoty, která činila 3.411,- Kč. Odměnu, hotové výdaje a DPH hradí notáři ve smyslu ust. § 140 odst. 3 OSŘ dědicové dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Výsledek dědického řízení dle z. č. 89/2012 Sb.

Právní úprava NOZ by v dědickém řízení odlišně nahlížela na závěť zůstavitelky. Pokud závěť sepsaná před účinností nového občanského zákoníku neodporuje jeho ustanovením o závěti, považuje se tato závěť za platnou.

Nová právní úprava připouští, aby zůstavitel připojil ve své závěti podmínku, jako jednu z vedlejších doložek závěti. Tato podmínka musí být srozumitelná a nesmí směřovat ke zřejmému obtěžování dědice nebo odporovat veřejnému pořádku.

Závěť uvedená v případové studii je tedy dle NOZ platná v celém rozsahu, včetně připojené podmínky.

Dědické řízení vedené podle NOZ by bylo ukončeno následujícím usnesením.

Závětní dědic - pozůstalý syn Viktor K. nabývá rodinný dům č.p. 28 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce S., na pozemku st.p.č. 72, st.p.č. 72 a p.p.č. 73 v k.ú. a obci S, práva a povinnosti spojené se vkladní knížkou ČSOB Poštovní spořitelny a zavazuje se uhradit dědické dluhy, tj. náklady zůstavitelčina pohřbu a dále se zavazuje vyplatit paní Svatavě R. v penězích částku 250.000,- Kč, a to ve lhůtě do 1 roku od dne nabytí právní moci usnesení o projednání dědictví.

Odměna notáře se řídí vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25 a byla by vypočtena ve stejné výši. Stejně tak i hotové výdaje a DPH.

Úhrada odměny, hotových výdajů a DPH se řídí ustanovením § 108 odst. 2 ZZŘ, kdy se o ní dědicové dělí dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Zhodnocení případové studie

Případová studie jasně ukazuje rozdílnost původní a nové úpravy občanského práva. Dle OZ se podmínka připojená k závěti považuje za morální závazek dědice bez právních následků. Je tedy na dědici, zda splní přání zůstavitele a částku uvedenou v závěti vyplatí, či nikoliv. Výsledek dědického dle OZ by byl stejný i v případě, že by závěť nebyla sepsána. Zůstavitelka má jediného potomka, který by nabyl celé dědictví ze zákona. Sousedka nebyla v žádném příbuzenském vztahu a ani neměla vůči zůstavitelce žádné nesplacené pohledávky, které by mohla přihlásit do dědického řízení jako pasivum dědictví. Z tohoto důvodu sousedka dle právní úpravy OZ nemohla nabýt žádný majetek, ani peněžní hotovost.

Dovožuji, že vůle zůstavitelky v této případové studii by v době projednání byla dědicem dobrovolně splněna, pokud by částka uvedená v závěti byla nižší. Dědic určitě nepochyboval, že se sousedka o matku starala v době, kdy on nemohl, ale částka 250.000,- Kč je v poměru k celkové hodnotě dědictví nepřiměřeně vysoká pro dobrovolné plnění ze strany dědice.

Nová právní úprava však dává do rukou zůstavitele větší možnosti jak naložit se svým majetkem a komu ho „dle zásluh“ rozdělit. Jak již bylo uvedeno, přání – podmínka zůstavitelky by byla splněna a dědic by musel vyplatit sousedce uvedenou částku. Povinnost dědice by byla považována za podmínku závěti dle ustanovení § 1562, nikoliv za odkaz ve smyslu § 1477. Odkazem může být movitá věc nebo věci nebo zřízení určitého práva, ale také pohledávka, nikoliv však peněžní částka.

8.5. Případová studie č. 5

Zůstavitel Otakar M., zemřel v srpnu 2012. Posledním bydlištěm zůstavitele byla obec v okrese Hradec Králové. Věcně a místně příslušným soudem byl Okresní soud v Hradci Králové.

Soudním komisařem JUDr. XX bylo projednáno dědictví po zemřelém Otakaru M., kdy v tomto řízení bylo zjištěno, že zůstavitel zemřel jako rozvedený, s dvěma zletilými potomky, bez zanechání závěti. Pozůstalí synové, Přemysl M. a Vratislav M., byli bezdětní.

Ve smyslu ust. § 1751 odst. 1 OSŘ byla určena obvyklá cena majetku a výše dluhů. Obvyklá cena byla stanovena dle znaleckých posudků soudního znalce.

Soud určil:

- a) obvyklou cenu majetku zůstavitele částkou ..... 1.118.351,- Kč
- b) výši dluhu zůstavitele částkou .....1.053.839,- Kč
- c) čistou hodnotu dědictví částkou ..... 64.512,- Kč

Účastníci řízení považovali za nesporné, že pozůstalost zůstavitele je tvořena následujícím soupisem aktiv a pasiv dědictví:

- 1) rekreační chata č.p. 10 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce B. na pozemku st.p.č. 29, st.p.č. 29 v k.ú. a obci B..... 1.118.351,- Kč
- 2) náklady pohřbu ..... 20.500,- Kč
- 3) závazek vůči ČS a.s. z titulu neuhrazené půjčky..... 954.276,- Kč
- 4) závazek vůči HOME CREDIT ..... 9.063,- Kč

Výsledek dědického řízení dle z. č. 40/1964 Sb.

Okresní soud v Hradci Králové vydal prostřednictvím soudního komisaře usnesení ve věci projednání dědictví po zemřelém Otakaru M., ve kterém pozůstalí zákonní dědici Přemysl M. a Vratislav M. svým prohlášením u notáře v zákonné lhůtě odmítli dědictví po svém otci.

Česká republika nabývá dle § 462 OZ rekreační chatu č.p. 10 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce B. na pozemku st.p.č. 29, st.p.č. 29 v k.ú. a obci B. s tím, že se zavazuje uhradit dědické dluhy, tj. závazek vůči ČS a.s. z titulu neuhrazené půjčky ve výši 954.276,- Kč a závazek vůči HOME CREDIT, a.s. ve výši 9.063,- Kč a náklady zůstavitelova pohřbu.

Usnesením byly určeny náklady řízení:

- a) odměna notáře JUDr. XY jako soudního komisaře, pověřeného provedením úkonů v řízení o dědictví ve výši ..... 11.900,- Kč
- b) hotové výdaje ve výši ..... 350,- Kč
- c) částku odpovídající DPH ve výši ..... 2.572,50 Kč

Tyto náklady je povinen uhradit Česká republika – Okresní soud v Hradci Králové, do 3 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

Při dědickém řízení bylo soudním komisařem zjištěno, že zůstavitel nezanechal závět, zemřel jako rozvedený, se dvěma potomky, kteří jsou bezdětní, jeho rodiče předemřeli, spolužijících osob neměl.

Soudním komisařem bylo následně pozůstalým dědicům – synům zemřelého sděleno, že dědictví se jeví jako předlužené a byli notářem poučeni o tom, že mohou ve smyslu § 462 OZ dědictví odmítnout. Dále byli poučeni i o lhůtě k učinění prohlášení o odmítnutí dědictví dle § 464, včetně toho, že prohlášení o odmítnutí nebo neodmítnutí dědictví nelze dle § 467 OZ odvolat, a to ani v případě dodatečně objeveného majetku dle § 175x OSŘ.

Pozůstalý dědici Přemysl M. a Vratislav M následně písemným prohlášením u notáře dědictví odmítli. Účastníci dědického řízení, kteří odmítli dědictví, se nepodílejí na úhradě odměny notáře za vyřízení dědictví.

Neznámým dědicům byl ustanoven opatrovník a byli vyzváni vyhláškou, aby se v zákonné lhůtě přihlásili, ale to nikdo neučinil. Z důvodu, že dědictví nenabývá žádný dědic, připadá podle ustanovení § 462 OZ Českému státu.

Odměna notáře byla vypočtena dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25. Základ odměny notáře činí obvyklá cena zůstavitelova majetku zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru tj. 1.118.400,- Kč a byla vypočtena ve výši 11.900,- Kč. Hotové výdaje notáře spočívaly v poštovním a v nákladech spojených se získáním dat z Centrální evidence závětí, centrální evidence listin a evidence manželských smluv a činila 350,- Kč. Notář byl plátcem daně z přidané hodnoty, která činila 2.572,50 Kč. Odměnu, hotové výdaje a DPH hradí notáři ve smyslu ust. § 140 odst. 3 OSŘ dědicové dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů, v tomto případě Česká republika.

Výsledek dědického řízení dle z. č. 89/2012 Sb.

Nový občanský zákoník přináší podstatnou změnu v pojetí odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele. Dle původní právní úpravy odpovídali dědicové za dluhy zůstavitele do výše nabytého dědictví. K tomuto je nezbytné ještě upozornit na judikaturu Nejvyššího soudu, kdy probíhající dědické řízení nemá vliv na běh nároku věřitele na zákonný úrok z prodlení. Úrokem z prodlení se dluh, který přejde na dědice, může několikanásobně zvýšit.

Nová úprava tuto odpovědnost za dluhy zůstavitele již neomezuje. Pokud dědic přijme dědictví bez jakékoliv výhrady, odpovídá za dluhy zůstavitele v celém rozsahu. Dle NOZ má dědic více možností jak naložit, či ochránit svá práva a povinnosti vůči zůstaviteli, který je již za dobu svého života zadlužen natolik, že se předpokládá, že následná pozůstalost bude předložena.

První možností je odmítnutí dědictví jako celku, tak jako v případě dědického řízení dle OZ.

Druhou možností je zřeknutí se svého dědického práva ještě za života zůstavitele, a to ve smlouvě se zůstavitelem (§ 1484 odst. 1 NOZ). Zřeknutí se dědického práva nelze považovat za darování a ani jiný majetkový převod. Zákon umožňuje zřici se dědického práva i za odbytné, úplatu nebo jiné protiplnění. Smlouva o zřeknutí se dědického práva vyžaduje formu veřejné listiny, tzn. notářský

zápis. V praxi se lze zříci dědictví jako celku, nebo pouze práva na povinný podíl. Pokud se zřekne pouze práva na povinný podíl, může ještě dědit. V tomto případě by se však budoucí dědic zřekl svého práva na již dopředu předlužené dědictví.

NOZ na rozdíl od OZ dává dědicům i třetí možnost a to, uplatnění výhrady soupisu. Oproti odmítnutí dědictví se jedná o mírnější řešení, jehož cílem je omezení odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele. Soupis pozůstalosti slouží ke zjištění jmění a určení čisté hodnoty majetku v době smrti zůstavitele. Náklady na pořízení soupisu se hradí z pozůstalosti a hradí je dědic, který tuto výhradu uplatnil.

V jednoduchých případech může soud rozhodnout o nahrazení soupisu společným prohlášením dědiců, pokud s tím dědicové souhlasí.

Vztaženo k této případové studii. Jedinými dědici jsou synové zemřelého. Ze spisu vyplývá, že jediným aktivem dědictví je rekreační chata. Dědicové měli k tomuto místu blízký osobní vztah, neboť zde prožili dětství a tak chtěli uchovat tuto nemovitost ve svém vlastnictví. Projednáním dědictví dle OZ však dospěli k závěru, že náklady na odměnu notáře a úroky z prodlení ze závazků budou neúměrně vysoké oproti nabytému dědictví a proto se rozhodli dědictví odmítnout.

V případě projednání tohoto dědictví dle NOZ by měli dědicové možnost, dle § 1706 NOZ, využít již zmiňovanou výhradu soupisu, kterou by uplatnili oba synové zemřelého nejpozději do jednoho měsíce od vyrozumění notáře o této možnosti. Do dědictví by se oba dědici přihlásili s výhradou soupisu.

Usnesení by tedy znělo:

Pozůstalý syn Přemysl M. přijímá id ½ nemovitostí, a to rekreační chaty č.p. 10 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce B. na pozemku st.p.č. 29, st.p.č. 29 v k.ú. a obci B., id. ½ práv a povinností spojených s dosud neuhrazeným úvěrem poskytnutým Českou spořitelnou a.s., id. ½ práv a povinností spojených s dosud neuhrazenou půjčkou poskytnutou společností HOME CREDIT, a.s. s tím, že se zavazuje uhradit ½ nákladů zůstavitelova pohřbu.

Pozůstalý syn Vratislav M. přijímá id ½ nemovitostí, a to rekreační chaty č.p. 10 včetně všech součástí a příslušenství, v části obce B. na pozemku st.p.č. 29, st.p.č. 29 v k.ú. a obci B., id. ½ práv a povinností spojených s dosud neuhrazeným

úvěrem poskytnutým Českou spořitelnou a.s., id. ½ práv a povinností spojených s dosud neuhrazenou půjčkou poskytnutou společností HOMEACREDIT s tím, že se zavazuje uhradit ½ nákladů zůstavitelova pohřbu.

Pozůstalí dědicové Přemysl M. a Vratislav M. uplatili právo na výhradu soupisu.

Odměna notáře se řídí vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 196/2001 Sb. dle ustanovení § 12 a 13 s přihlédnutím k § 25 a byla by vypočtena ve stejné výši. Stejně tak i hotové výdaje a DPH.

Úhrada odměny, hotových výdajů a DPH se řídí ustanovením § 108 odst. 2 ZZŘ, kdy se o ní dědicové dělí dle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů.

Zhodnocení případové studie

Uvedená případová studie představuje stále častější model dědického řízení dnešní doby. Stále více osob umírá v době, kdy jejich závazky přesahují hodnotu majetku v jejich vlastnictví. V současné době je světlou výjimkou osoba, která nemá závazky na bydlení a dalších účelové či neúčelové půjčky. Mnohdy se jedná i o závazky z neúspěšného podnikání, které se zůstavitel snažil splácet řadu let před svou smrtí.

Původní právní úprava dávala dědicům pouze 2 možnosti. Buď dědictví přijmout a uhradit závazky do výše nabytého dědictví s rizikem, že úroky z prodlení z těchto závazků budou ve výsledku mnohonásobně vyšší než hodnota dědictví, či jejich podíl na tomto dědictví odmítnout úplně.

NOZ přináší změny v možnostech jak zůstavitele, tak i dědice.

Na první pohled se můžeme domnívat, že žádná změna v odpovědnosti za dluhy zůstavitele nenastala, jen byla do zákona přidána další podmínka a výsledek je stejný. Pokud se zamyslíme hlouběji, výhrada soupisu pozůstalosti v podstatě chrání dědice před nově objevenými dluhy, které v době řízení o pozůstalosti nebyly známy.

Podle OZ pokud dědici dědictví přijali, odpovídají za dluhy zůstavitele do výše nabytého majetku. Zde se dostáváme k otázce určení hodnoty majetku zůstavitele. Tato hodnota mohla být stanovena dohodou dědiců, např. nemovitost v hodnotě 1 mil. Kč. Po pravomocném ukončení řízení se však objeví věřitel, který prokáže, že má vůči zůstaviteli pohledávku ve výši 2 mil. Kč a znaleckým posudkem určí hodnotu nemovitosti ve výši 1,8 mil. Kč. Dědic má povinnost úhrady 1 mil. Kč věřiteli. Otázku rozdílu hodnot nemovitosti bude nezbytné řešit soudní cestou, kdy soud by měl určit, zda má dědic povinnost věřiteli dále plnit.

Pokud za účinnosti NOZ dědic uplatní výhradu soupisu, chrání jej tento soupis majetku od dluhů v pozůstalostním řízení dosud neznámým.

9 Zhodnocení

Závěrem diplomové práce je podstatné shrnout největší změny v dědickém právu. Mezi inovace nového občanského zákoníku řadíme možnosti připojit vedlejší doložky v závěti – podmínku, doložení času nebo příkaz, možnost určení dědici obecnou i svěřeneckou substitucí. Dědit může i právnická osoba za podmínky, že existuje v den úmrtí zůstavitele, anebo vznikne nejpozději do jednoho roku od tohoto dne. Nárok nepominutelných dědiců se snižuje o $\frac{1}{4}$, kdy nárok na povinný díl bude nepominutelným dědicům přednostně vyplácen v penězích. Nově byl i rozšířen okruh zákonných dědiců na 6. dědických tříd. Dědic se dle NOZ má možnost zřeknout se nebo se vzdát dědictví. Důležitou změnou je i povinnost dědiců hradit dluhy zůstavitele primárně v plné výši a při výhradě soupisu pouze do výše zděděného majetku.

Mezi nové instituty dědického práva řadíme dědickou smlouvu jako nový dědický titul a možnost zůstavitele zanechat určitou konkrétní věc prostřednictvím odkazu, bez současného přechodu jeho dluhů.

Za nové procesní aspekty lze uvést novou úpravu účastenství a procesního nástupnictví, zavedení veřejného čtení pořízení pro případ smrti a dalších listin pořízených zůstavitelem (v případě, že nebyly pořízeny notářským zápisem), dále úprava procesních aspektů nově zavedených institutů soupisu pozůstalosti a odloučení pozůstalosti a v neposlední řadě zavedení institutu likvidačního správce.

Za velmi důležitou změnu lze považovat zavedení nového institutu svěřenských fondů do českého práva. Nový občanský zákoník zavádí do praxe možnost založení svěřenských fondů. Tyto fondy se dají založit jak za života zůstavitele, tak i pořízením pro případ smrti – závětí. Na institut svěřenského fondu však můžeme nahlížet jak kladně, tak i záporně.

V pozitivním světle, byla myšlenka zavedení tohoto institutu do našeho právního systému dobrá. Tímto způsobem je možno např. zachovat rodinný majetek po dobu několika generací. Kupříkladu zůstavitel a jeho předci nabyli a zvelebovali rodinné sídlo. Může však dojít k situaci, kdy některý z potomků bude natolik nezodpovědným, že zde bude vysoká pravděpodobnost, že o tento majetek

v budoucnu přijde. Oddělením majetku do svěřenského fondu se této situaci může zamezit a zachovat tak majetek i pro další generace. Fondem může např. myslet i prarodič na svého vnuka, kdy mu tímto zajistí prostředky na studia v době, kdy bude prarodič již po smrti.

Jak již bylo zmíněno v textu práce, svěřenský fond není právnickou osobou, a tudíž není pod veřejnou kontrolou. To přináší mnoho příležitostí pro spekulace. Na vložený majetek nedosáhnou exekuce a ani věřitelé dlužníka, neboť majetek není vlastnictvím obmyšleného ani jeho správce. Exekutor tak nemá možnosti jak se dozvědět o existenci vztahu vyplývajícího z fondu.

Správce fondu totiž vystupuje jako vlastník a je tím zaručena anonymita profitujících osob z fondu. Uvedené možnosti vytváří značný prostor ke korupci, neprůhlednosti a ukrývání majetku před věřiteli. Pokud si je vlastník majetku – zůstavitel vědom neplnění svých závazků, které v případě jeho úmrtí budou pasivy dědictví a mohly by způsobit předlužené dědictví a jeho následnou likvidaci, zřídí ve své závěti svěřenský fond, ve kterém majetek „ukryje“. Tímto způsobem sice chrání své dědice a na druhou stranu krátí své věřitele.

Dalším negativním důsledkem zřízeného svěřenského fondů ve vztahu ke státní správě je daňová povinnost fondu. Situace je v současné době velmi nepřehledná a nejistá.

V první fázi jde o skutečnost, že fond není právnickou osobou a tudíž nemá právní osobnost ani sídlo. Vzhledem k absenci sídla svěřenského fondu nelze určit místní příslušnost správce daně. Generální finanční ředitelství v Praze vydalo informaci, že místně příslušným správcem daně je tedy Finanční úřad pro hlavní město Prahu, i v případě, že zůstavitel žil trvale např. v Aši a i majetek vložený do fondu se nachází v této oblasti.

Takto je ovšem poškozována obec, do jejíž příslušnosti majetek zůstavitele původně spadal, jelikož daně z něj plynoucí byly příjmem pro danou obec. Dle § 1, odst. 2³⁴ je fond subjektem pro placení daně z nabytí nemovitých věcí ve výši 4% při

---

³⁴ Zákonné opatření senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů. In: Sbírka zákonů. 10.10.2013. ISSN 1211-1244.

převodu nemovitého majetku do fondu. Jelikož daňová správa nahlíží na fondy jako na právnické osoby, podléhají tedy i dani z příjmu právnických osob ve výši 19%.

Od daně z příjmů fyzických osob je však dle § 4a, písm. b)³⁵ osvobozen bezúplatný příjem obmyšleného z majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn pořizením pro případ smrti nebo zvýšil majetek svěřenského fondu pořizením pro případ smrti.

V praktické části diplomové práce jsou uvedeny, analyzovány a následně zhodnoceny případové studie projednaných dědictví. V první studii by projednáním dědictví dle NOZ došlo k naplnění vůle zůstavitele, k níž se dle původní úpravy nepřihlíželo, neboť tuto možnost zákon nedovolovat. V druhé studii došlo ke snížení podílu nepominutelného dědice, ve třetí případové studii by byl naplněn nový důvod vydědění a čtvrtou případovou studií by bylo splněno přání zůstavitelky a tak naplněna její vůle uvedená v závěti. V páté případové studii se na první pohled jeví, že zákon dědici spíše přitěžuje. Podrobnější analýza však dokazuje, že uplatněná výhrada soupisu je pro dědice v podstatě ochranou proti do budoucna objevivším se věřitelům.

---

³⁵ Zákonné opatření senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů. In: Sbirka zákonů. 10.10.2013. ISSN 1211-1244.

10 Závěr

Hlavním cílem diplomové práce je identifikace nutných změn ve státní správě ve vztahu k novému Občanskému zákoníku v dědickém právu. Tato identifikace je provedena na základě komparace a následné analýzy právní úpravy OZ č. 40/1964 Sb. v části upravující dědické právo s právní úpravou dědictví v novém Občanském zákoníku. Dílčím cílem práce je zhodnocení případových studií v otázce, zda bylo pro dědice výhodné projednání dědictví dle OZ, anebo by dědic získal projednáním dědictví dle NOZ.

Z provedené komparace a následných analýz právních úprav dědického práva a souvisejících předpisů, jasně vyplývá nutnost změny v možnostech kontroly svěřenských fondů z důvodu možného ukrývání majetku do fondů před věřiteli a obcházení daňové povinnosti, která je příjmem pro obce a státní správu obecně.

Další doporučení ke změně spočívá v úpravě odkazů, kdy odkazovník neodpovídá za dluhy zůstavitele a předmět odkazu je vyloučen z pozůstalosti. Hodnota tohoto odkazu není zákonem nijak omezena a tak může být odkazem např. i sbírka obrazů v milionové hodnotě. Tímto způsobem lze krátit věřitel, kterým může být i státní správa. Úpravou zákona by mohla být např. stanovena maximální hodnota odkazu, s výjimkou odkazů ve prospěch státních galerií či muzeí.

Z pohledu procesního byl nově přijat zákon o zvláštních řízeních soudních, který však řeší některé věci až příliš složitě. Zavedení více variant postupů zejména při zjišťování aktiv pozůstalosti má za důsledek roztržitost praxe. Kvalitě nové úpravy by jistě prospěla změna v podobě jejich sjednocení, která by měla směřovat k jednotnosti a předvídatelnosti.

Doporučením na změnu je i úprava zákona ve věci vzniku nové právnické osoby vzniklé od jednoho roku od úmrtí zůstavitele, které je v zákoně umožněno být dědicem nebo odkazovníkem. Zákon by měl lépe stanovit, jaké identifikační údaje jsou nutné pro jejich založení dostačující, kdy rukou psaná závěť zřejmě nebude z důvodu nedostatku obsahových náležitostí postačovat jako zakládající dokument.

V neposlední řadě je nutno konstatovat, že zavedením nových institutů a změn v občanském zákoníku přibylo soudním komisařům více práce i co se týče

administrativy. Po novu musí nechat některé své úkony schvalovat soudem, např. ve věci nezletilých nebo osob s omezením svéprávnosti.

Z uvedených případových studií v praktické části vyplývá, že NOZ a jeho ustanovení mnohem více respektuje vůli zůstavitele, tak jak bylo tvůrci zákona zamýšleno. Pouze v jednom případě dochází ke znevýhodnění dědice oproti OZ, kdy je zákonem snížena výše povinného dílu. NOZ naopak dává dědicům více možností, jak se svým dědickým právem nakládat a to nejen v případě předlužené pozůstalosti.

Na závěr lze konstatovat, že různorodost způsobů, kterými zůstavitel může rozhodnout o svém majetku, jsou nespornou výhodou nové úpravy dědického práva. Nový občanský zákoník má mnohem větší respekt k vlastnictví, než jak je tomu u původní úpravy. Do praxe se zřejmě velmi rychle dostanou zejména vedlejší doložky a odkazy, kdy se pořízení pro případ smrti v budoucnu stane poměrně komplexními dokumenty. Nutno však podotknout, že z počátku bude vhodnější vyhledat odborníka v oboru – notáře, aby provedl zůstavitele spleť možností nového zákona.

11 Použité zdroje

Knížní publikace:

1. BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora. Svěřenské fondy: institut pro uchování a převody rodinného majetku. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, xi, 181 s. ISBN 978-80-7357-938-8.
2. BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2013, 375 s. ISBN 978-80-7263-819-2.
3. BÍLEK, Petr, ŠEŠINA, Martin. *Dědické právo v předpisech let 1925-2001*. Praha: C. H. Beck, 2001, 320 s. ISBN 80-7179-543-7.
4. ELIÁŠ, Karel. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 315 s. ISBN 978-80-7478-013-4.
5. HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: obecná část: absolutní majetková práva*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 311 s. ISBN 978-80-7380-495-4.
6. HRUŠÁKOVÁ, Milana. 200 let ABGB - od kodifikace k rekodifikaci českého občanského práva: sborník z mezinárodní vědecké konference. 1. vydání. Praha: Leges, 2011, 157 s. ISBN 978-80-87576-03-8.
7. JANEČKOVÁ, Eva, HORÁLEK, Vladimír. *Encyklopedie pojmů nového soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2012, 205 s. ISBN 978-80-7201-870-3.
8. NESNÍDAL, Jiří. *Občanský zákoník I. s komentářem: zákon č. 89/2012 Sb. Český Těšín: Poradce, 2012, 320 s. ISBN 978-80-7365-336-1.*

9. WELLECH, Eliška. *Vyznejte se v dědickém řízení: vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2014, 62 s. ISBN 978-80-265-0218-0.

Články:

1. BARTOŠ, Jiří. *Nová procesní úprava dědického práva*. AD NOTAM. Praha: Notářská komora ČR, 2013, roč. 19, č. 6. Dostupné z: http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_6.pdf
2. BARTOŠ, Jiří. *O soupisech v dědickém a pozůstalostním řízení*. AD NOTAM. Praha: Notářská komora ČR, 2013, roč. 19, č. 3. Dostupné z: http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2013_3.pdf
3. BREJLOVÁ, Kateřina. *Nové postavení věřitele v dědickém řízení a změna odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele*. AD NOTAM. Praha: Notářská komora ČR, 2014, roč. 20, č. 1. Dostupné z: http://www.nkcr.cz/doc/adnotam/2014_1.pdf

Právní předpisy:

1. Císařský patent č. 946/1811 Sb. z.s., Všeobecný zákoník občanský., ve znění pozdějších předpisů. Dostupný z: [http://www.jusline.at/Allgemeines_Buergerliches_Gesetzbuch_\(ABGB\)_Langversion.html](http://www.jusline.at/Allgemeines_Buergerliches_Gesetzbuch_(ABGB)_Langversion.html)
2. Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. In. Sbírká zákonů. 28.10.1918. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/002-1918.pdf>

3. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, In: Sběrka zákonů. 4.12.1963. ISSN 0322-8037, Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/osr/>
4. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů. 26.2.1964. ISSN 0322-8037, Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcankzak/>
5. Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů. 5.5.1992. ISSN 1210-0005. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trojdan/>
6. Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sběrka zákonů. 26.1.2006. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>
7. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Sběrka zákonů. 3.2.2012, ISSN 1211-1244, dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2012/033-2012.pdf>, <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcansky-zakonik/>
8. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. In: Sběrka zákonů. 12.9.2013. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292>
9. Zákonné opatření senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí. In: Sběrka zákonů. 9.10.2013. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-340>
10. Zákonné opatření senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů. In: Sběrka zákonů. 10.10.2013. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-344>

Judikatura:

1. Rozsudek Nejvyššího soud ČR ze dne 25.2.2013, sp. Zn. Cdo 3373/2011

Internetové zdroje:

1. Nový občanský zákoník: Dědické právo - odkaz. Justice.cz: Občanský zákoník [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 2013 - 2014 [cit. 2014-11-5]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/dedicke-pravo/konkretni-zmeny/odkaz/>

12 Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: vzor závěti s ustanovením náhradníka

Příloha č. 2: vzor závěti vlastnoruční s podmínkou příkazu (§1533 a §1561 NOZ)

Příloha č. 3: Závěť vlastnoruční s podmínkou času (§1533 a §1564 NOZ)

Příloha č. 4: Závěť vlastnoruční s povoláním správce pozůstalosti (§1556 NOZ)

Příloha č. 5: vzor závěti s odkazem (§1594 NOZ)

Příloha č. 6: vzor odmítnutí dědictví (§1485 NOZ)

Příloha č. 7: vzor dědické smlouvy s odevzdáním části majetku před smrtí

Příloha č. 8: Vzor dědické smlouvy

Příloha č. 9: Vzor smlouvy o zřeknutí se dědického práva

Příloha č. 10: Vzor dohody dědiců o jiné výši dědických podílů (§1693 NOZ)

Příloha č. 11: vzor vzdání se dědictví (§1490 NOZ)

Příloha č. 12: Rozvrh dědického řízení Okresního soudu v Hradci Králové

Příloha č. 1: vzor závěti s ustanovením náhradníka

Závět'

Já, níže podepsaná ....., r.č. ...., bytem
....., PSČ .....

pořizuji pro případ své smrti bez jakéhokoliv nátlaku a po zralém uvážení tuto závět':

Dědicem mého dále uvedeného majetku ustanovuji svého syna
....., r.č. ...., bytem .....

Jedná se o následující majetek:

- pozemek označený jako st. p. č. .... o výměře .... m² (zastavěná plocha a
nádvoří), jehož součástí je stavba čp. .... - rodinný dům v části obce .....

- pozemek označený jako st. p. č. .... o výměře .... m² (zastavěná plocha a
nádvoří)

- pozemek označený jako p. p. č. .... o výměře .... m² (trvalý travní porost)

to vše v obci a katastrálním území ....., okres Hradec Králové, vše
zapsáno na listu vlastnictví č. .... u Katastrálního úřadu pro Královéhradecký
kraj, Katastrálního pracoviště Hradec Králové.

**Pro případ, že by pan ..... po mé smrti dědit nechtěl
nebo by dědit nemohl, povolávám mu náhradníka, a to jeho syna, tedy mého
vnuka ....., r.č. ...., bytem .....**

V ..... dne 2014

vlastnoruční podpis

Poznámka:

1. napsat vlastnoručně
2. vlastnoručně podepsat

Příloha č. 2: vzor závěti vlastnoruční s podmínkou příkazu

(§1533 a §1561 NOZ)

Závěť

Já, níže podepsaný ....., nar. ...., bytem ..... PSČ ....., pořizuji pro případ své smrti bez jakéhokoliv nátlaku a po zralém uvážení tuto závěť:

Dědici mého veškerého majetku ustanovuji:

- 1) svého syna ....., nar. ...., bytem .....
- 2) nevlastní dceru ....., rozenou ....., nar. ...., bytem .....

Každému z obou ustanovených dědiců odkazuji jednu polovinu svého majetku.

Dle ust. § 1561 občanského zákoníku ukládám oběma dědicům následující podmínku k jednání: ..... (například úspěšné dokončení studia, uzavření sňatku, dosažení určitého věku...).

V ..... dne .....

vlastnoruční podpis

Poznámka:

1. napsat vlastnoručně
2. vlastnoručně podepsat a datovat

Příloha č. 3: Závěť vlastnoruční s podmínkou času (§1533 a §1564 NOZ)

Závěť

Já, níže podepsaný ....., nar. ...., bytem ..... PSČ ....., pořizuji pro případ své smrti bez jakéhokoliv nátlaku a po zralém uvážení tuto závěť:

Dědici mého veškerého majetku ustanovuji:

- 1) svého syna ....., nar. ...., bytem .....
- 2) nevlastní dceru ....., rozenou ....., nar. ...., bytem .....

Každému z obou ustanovených dědiců odkazuji jednu polovinu svého majetku, povolánému dědici č. 2) odkazuji též osobní automobil značky ....., reg.zn. ...., rok výroby .....,

to ovšem s doložkou času dle ust. 1564 občanského zákoníku, když tento závěťní dědic nabude vlastnické právo k této věci až po uplynutí dvou měsíců po mé smrti.

V ..... dne .....

vlastnoruční podpis

Poznámka:

1. napsat vlastnoručně
2. vlastnoručně podepsat

Příloha č. 4: Závět' vlastnoruční s povoláním správce pozůstalosti (§1556 NOZ)

Závět'

Já, níže podepsaný ....., nar. ...., bytem ..... PSČ ....., pořizuji pro případ své smrti bez jakéhokoliv nátlaku a po zralém uvážení tuto závět':

Dědici mého veškerého majetku ustanovuji:

- 1) svého syna ....., nar. ...., bytem .....
- 2) nevlastní dceru ....., rozenou ....., nar. ...., bytem .....

Každému z obou ustanovených dědiců odkazuji jednu polovinu svého majetku.

Dle ust. § 1556 povolávám správcem pozůstalosti pana ..... a určuji mu:

- a) následující povinnosti: .....**
- b) následující odměnu: .....**

V ..... dne .....

vlastnoruční podpis

Poznámka:

1. povolání správce pozůstalosti vyžaduje formu veřejné listiny - notářského zápisu
2. napsat vlastnoručně
3. vlastnoručně podepsat a datovat

Příloha č. 5: vzor závěti s odkazem (§1594 NOZ)

Závět'

Já, níže podepsaný ....., nar. ...., bytem ..... PSČ ....., pořizuji pro případ své smrti bez jakéhokoliv nátlaku a po zralém uvážení tuto závět':

Dědicem mého veškerého majetku ustanovuji:

svého syna ..... , nar. ...., bytem ....., **příčemž tento povolaný dědic nebude dědit pozemek označený jako stavební parcela č. .... o výměře .....m², ... (přesně identifikovat), což představuje odkaz ve prospěch mých zákonných dědiců:**

1) ...

2) ...

V ..... dne .....

vlastnoruční podpis

Poznámka:

1. napsat vlastnoručně
2. vlastnoručně podepsat

Příloha č. 6: vzor odmítnutí dědictví (§1485 NOZ)

Okresní soud
v Hradci Králové

V Hradci Králové dne .....

Odmítnutí dědictví dle ust. § 1485 a násl. občanského zákoníku

K č. j. : .....

Vážení,

ve věci výše uvedené předně konstatuji, že dne ..... 2014, tedy před 10 dny (to znamená v prekluzivní lhůtě jednoho měsíce ode dne vyrozumění soudem) jste mě vyrozuměli o tom, že jsem smluvním dědicem po zůstaviteli panu ..... a že mám právo dědictví odmítnout.

Za poučení děkuji a sděluji Vám, že po zralé úvaze dědictví skutečně odmítám, přičemž

- dědická smlouva ze dne ..... odmítnutí dědictví nevylučuje
- vzhledem ke skutečnosti, že jsem tzv. nepominutelným dědicem, sděluji, že dědictví odmítám

Beru na vědomí, že pro příště se na mě bude hledět, jako bych dědictví nikdy nenabyl.

S pozdravem

podpis dědice

Příloha č. 7: vzor dědické smlouvy s odevzdáním části majetku před smrtí

- vyžaduje formu veřejné listiny - notářského zápisu (§1582 a 1589 NOZ)

Účastníci smlouvy:

1) zůstavitel: ....., nar. ...., bytem .....

(dále jen „zůstavitel“)

2) smluvní dědic: ....., nar. ...., bytem .....

(dále jen „smluvní dědic“)

uzavírají níže uvedeného dne, měsíce a roku tuto dědickou smlouvu:

I.

Zůstavitel předně prohlašuje, že je zletilý a plně svéprávný a že dědickou smlouvu uzavírá osobním jednáním se smluvním dědicem.

II.

Zůstavitel touto dědickou smlouvou povolává smluvního dědice za dědice a smluvní dědic toto povolání s díky přijímá.

III.

Dědickou smlouvou zůstavitel pořizuje po $\frac{3}{4}$ (třech čtvrtinách) své pozůstalosti takto:

- xx

- xx

- xx

Poslední čtvrtina bude zůstavitelem též zanechána smluvnímu dědici, a to jeho vlastnoruční závětí, která je vyhotovena ve stejný den jako tato dědická smlouva.

IV.

Smluvní strany se dohodly, že zůstavitel převede na smluvního dědice majetek již za svého života, a to formou majetkového soupisu ve formě veřejné listiny, nejpozději do ..... Takto mu převede všechnen svůj majetek. Získá-li zůstavitel po tomto převodu další majetek, vztahuje se tato dědická smlouva jen na majetek takto sepsaný.

Pokud k odevzdání fyzicky dojde ještě za života zůstavitele, přecházejí práva a povinnosti z dědické smlouvy na případné dědice smluvního dědice.

V.

Své povinnosti z této dědické smlouvy může zůstavitel zrušit i pořízením závěti, k účinnosti zrušení se vyžaduje souhlas smluvního dědice učiněný ve formě veřejné listiny.

VI.

Dáno ve dvou vyhotoveních s platností originálu, po jednom pro každou ze smluvních stran.

V ..... dne.....

podpisy účastníků smlouvy:

Příloha č. 8: Vzor dědické smlouvy

- vyžaduje formu veřejné listiny - notářského zápisu (§1582 NOZ)

Účastníci smlouvy:

1) zůstavitel: ....., nar. ...., bytem .....

(dále jen „zůstavitel“)

2) smluvní dědic: ....., nar. ...., bytem .....

(dále jen „smluvní dědic“)

uzavírají níže uvedeného dne, měsíce a roku tuto dědickou smlouvu:

I.

Zůstavitel předně prohlašuje, že je zletilý a plně svéprávný a že dědickou smlouvu uzavírá osobním jednáním se smluvním dědicem.

II.

Zůstavitel touto dědickou smlouvou povolává smluvního dědice za dědice a smluvní dědic toto povolání s díky přijímá.

III.

Dědickou smlouvou zůstavitel pořizuje po $\frac{3}{4}$ (třech čtvrtinách) své pozůstalosti takto:

- xx
- xx
- xx

Poslední čtvrtina bude zůstavitelem též zanechána smluvnímu dědici, a to jeho vlastnoruční závětí, která je vyhotovena ve stejný den jako tato dědická smlouva.

IV.

Dědická smlouva zůstaviteli nebrání, aby se svým majetkem nakládal za svého života podle libosti. Smluvní strany se dohodly, že smluvní dědic může převést své právo na jinou osobu.

V.

Své povinnosti z této dědické smlouvy může zůstavitel zrušit i pořízení závěti, k účinnosti zrušení se vyžaduje souhlas smluvního dědice učiněný ve formě veřejné listiny.

VI.

Dáno ve dvou vyhotoveních s platností originálu, po jednom pro každou ze smluvních stran.

V .....

podpisy účastníků smlouvy

Příloha č. 9: Vzor smlouvy o zřeknutí se dědického práva

- nutno sepsat formou veřejné listiny - notář, notářský zápis (§1484 NOZ)

Smlouva o zřeknutí se dědického práva dle ust. § 1484 občanského zákoníku

Zůstavitel: ....., nar. ...., bytem .....

Syn zůstavitele: ....., nar. ...., bytem .....

uzavírají níže uvedeného dne, měsíce a roku tuto Smlouvu o zřeknutí se dědického práva dle ust. § 1484 občanského zákoníku:

I.

Smluvní strany předně shodně konstatují, že zůstavitel je biologickým otcem syna zůstavitele, který se narodil z matky ..... dne .....

II.

Smluvní strany využívají dobrodiní občanského zákoníku s tím, že syn zůstavitele se po dohodě se zůstavitelem ještě za jeho života předem zříká zcela dědického práva, berouc na vědomí, že zřeknutí má právní účinky i proti potomku a že se tím zříká i práva na povinný díl.

III.

Syn zůstavitele se zříká svého dědického práva ve prospěch ..... Toto zřeknutí bude účinné jen tehdy, stane-li se tato povoláná osoba skutečně dědicem.

IV.

Dáno ve dvou vyhotoveních s platností originálu.

V Hradci Králové dne .....

podpisy účastníků smlouvy:

Příloha č. 10: Vzor dohody dědiců o jiné výši dědických podílů (§1693 NOZ)

Dohoda dědiců o jiné výši dědických podílů dle ust. § 1693 odst. 2 obč. zákoníku

Účastníci dohody:

- 1) ....., nar. ...., bytem .....
- 2) ....., nar. ...., bytem .....
- 3) ....., nar. ...., bytem .....

uzavírají níže uvedeného dne, měsíce a roku tuto dohodu o jiné výši dědických podílů dle ust. § 1693 odst. 2 občanského zákoníku:

I.

Dědicové předně shodně konstatují, že jsou závětními dědici po zůstaviteli panu ....., nar. ...., naposledy bytem ....., zemřelém dne ..... Nikdo z nich dědictví neodmítl, nebyl vyděděn ani není nezpůsobilým dědit.

II.

Zůstavitel výše uvedený ve svém pořízení pro případ smrti - vlastnoruční závěti ze dne ..... 2014 připustil, aby si dědicové dohodli jinou výši dědických podílů, než jakou jim zůstavitel v tomto pořízení s poukazem na ust. § 1693 odst. 2 občanského zákoníku vyměřil.

III.

Dědicové tedy sjednávají jinou výši dědických podílů takto:

- xx
- xx
- xx

IV.

Dáno ve čtyřech vyhotoveních s platností originálu, přičemž jedno z paré obdrží soud, projednávající pozůstalost.

V Hradci Králové dne .....

podpisy dědiců:

Příloha č. 11: vzor vzdání se dědictví (§1490 NOZ)

Okresní soud v Hradci Králové

V Hradci Králové dne .....

Vzdání se dědictví dle ust. § 1490 občanského zákoníku

K č. j. : .....

Vážení,

v právní věci dědictví po zůstaviteli ....., nar. ...., naposledy bytem ....., zemřelém dne ....., předně konstatuji, že jsem dědicem ze zákona, a to dědicem nepominutelným. Dědictví jsem v zákonné lhůtě neodmítl, nyní ovšem využívám ust. § 1490 odst. 1 občanského zákoníku a dědictví se v plném rozsahu vzdávám ve prospěch druhého (obmyšleného) dědice, pana ....., nar. ...., bytem ..... Beru na vědomí, že tím se vzdávám též práva na povinný díl s účinností i pro moje potomky.

Druhý dědic výše uvedený svůj souhlas připojuje v zápatí tohoto dopisu.

S pozdravem

.....

zákonný a nepominutelný dědic

.....

podpis druhého (obmyšleného) dědice

Příloha č. 12: Rozvrh dědického řízení Okresního soudu v Hradci Králové

Zdroj: <http://www.nkcr.cz/index.php?page=komory>

Okresní soud v Hradci Králové

- A) Seznam notářských úřadů notářů, kteří v obvodu Okresního soudu v Hradci Králové působí jako soudní komisaři:
1. JUDr. Miloslav Marcalík	obvod č. 1
2. JUDr. Helena Divišová	obvod č. 2
3. JUDr. Jana Čírtková	obvod č. 3
4. JUDr. Hana Kulhánková	obvod č. 4
5. JUDr. Olga Čepelová, Ph. D.	obvod č. 5
6. Mgr. Jan Krček	obvod č. 6
7. JUDr. Zdeněk Pavel	obvod č. 7
8. JUDr. Ivana Kondrová	obvod č. 8
- B) Konkrétní způsob pověřování jednotlivých soudních komisařů úkony v řízení o dědictví:
- a) Jedná se o kombinaci obvodového a časového systému.
- b) Bude vytvořen obvod Nový Bydžov, který má 19959 obyvatel, tj. jedna osmina obyvatel okresu Hradec Králové podle stavu ke dni 31. 12. 2002. Vyřizovat dědické věci po zůstavitelích, jejichž poslední bydliště bylo v obci patřící do tohoto obvodu, bude JUDr. Miloslav Marcalík. Obce patřící do obvodu Nový Bydžov jsou uvedeny v příloze.
- c) Dědické věci po zůstavitelích, jejichž poslední bydliště nebylo v obci patřící do obvodu Nový Bydžov, budou vyřizovat všichni ostatní notáři podle data úmrtí zůstavitelů v jednotlivých kalendářních týdnech následujícím způsobem:
1. týden vyřizuje - JUDr. Helena Divišová
  2. týden vyřizuje - JUDr. Jana Čírtková
  3. týden vyřizuje - JUDr. Hana Kulhánková
  4. týden vyřizuje - JUDr. Olga Čepelová, Ph. D.
  5. týden vyřizuje - Mgr. Jan Krček
  6. týden vyřizuje - JUDr. Zdeněk Pavel
  7. týden vyřizuje - JUDr. Ivana Kondrová.
- Tento cyklus se bude stále opakovat.
- d) Dodatečně projednávaná dědictví budou vyřizovat notáři, kteří byli pověřeni jejich vyřizováním v původním řízení.
- e) Pokud to nebude možné (věc projednával někdo jiný než stávající notář apod.), bude věci z obvodu Nový Bydžov vyřizovat JUDr. Miloslav Marcalík a ostatní věci budou vyřizovat ostatní notáři podle časového rozvrhu uvedeného pod bodem b), přičemž rozhodujícím dnem pro pověření je datum nápadu takové věci. Stejným způsobem budou přidělovány věci delegované.
- f) Zemře-li osoba, která je dědicem v již přidělené a pravomocně neskončené dědické věci, pověří soud, bude-li mu tato skutečnost známa, projednáním dědictví po této osobě notáře, který projednává tuto neskončenou věc.

g) Objeví-li se po skončení dědického řízení nový majetek, jehož dodatečné projednání se týká dvou (a více) zůstavitelů, pověří soud dodatečným projednáním dědictví po všech zůstavitelích toho notáře, jenž byl původně projednáním dědictví pověřen jako první.

C) Označení notářského úřadu notáře, který bude pověřován úkony v řízení o dědictví v případech

- kdy soudní komisař bude vyloučen podle § 17a odst. 1 o. s. ř.
- nebo mu bude věc odňata podle § 175zb odst. 1 o. s. ř.:

Obvod č. 1. - JUDr. Miloslav Marcalík

zastupuje: JUDr. Helena Divišová

Obvod č. 2 - JUDr. Helena Divišová

zastupuje: JUDr. Miloslav Marcalík

Obvod č. 3 - JUDr. Jana Čírtková

zastupuje: JUDr. Hana Kulhánková

Obvod č. 4 - JUDr. Hana Kulhánková

zastupuje: JUDr. Jana Čírtková

Obvod č. 5 - JUDr. Olga Čepelová, Ph. D.

zastupuje: Mgr. Jan Krček

Obvod č. 6 - Mgr. Jan Krček

zastupuje: JUDr. Olga Čepelová, Ph. D.

Obvod č. 7 - JUDr. Zdeněk Pavel

zastupuje: JUDr. Ivana Kondrová

Obvod č. 8 - JUDr. Ivana Kondrová

zastupuje: JUDr. Zdeněk Pavel

Obec	Další části této obce	Počet obyvatel
Barchov		257
Benátky		97
Čistěves		107
Dohalice	Horní Dohalice	419
Hlušice	Hlušičky	739
Hněvčeves		171
Humburky		324
Kobylice		189
Králíky	Chmelovice, Podolíby, Řehoty	396
Lodín	Janatov	281
Lužec nad Cidlinou		504
Měník	Barchůvek, Bydžovská Lhotka, Libeň	530
Mlékosrby		222
Mokrovousy		277
Myštěves		180
Mžany	Dub, Stračovská Lhota	406
Nepolisy	Luková, Zadražany	838
Nový Bydžov	Chudonice, Nová Skřeněř, Skochovice, Stará Skřeněř, Vysočany, Zábědov, Žantov	7201
Ohnišťany		330
Petrovice	Kanice	245
Prasek		562
Pšánky		48
Sadová		326
Skřivany		1029
Sloupno		494
Smidary	Chotělice, Červeněves, Kříčov, Loučná Hora	1507
Sověstice	Horní Černůtky	192
Starý Bydžov		403
Stračov	Klenice	308
Střezetice	Dlouhé Dvory	308
Šaplava		113
Třesovice	Popovice	182
Vinary	Janovice, Kozojídky, Smidarská Lhota	454
Zachrašťany		178
Zdechovice		142
Celkový počet obyvatel:		19959

O b v o d č. 1 – vyřizuje: JUDr. Miloslav Marcalík, zastupuje: JUDr. Helena Divišová

Barchov
Benátky
Čistěves
Dohalice
Horní Dohalice
Hlušice
Hlušičky
Hněvčeves
Humburky
Kobylice
Králíky
Chmelovice
Podolíby
Řehoty
Lodín
Janatov
Lužec nad Cidlinou
Měník
Barchůvek
Bydžovská Lhotka
Libeň
Mlékosrby
Mokrovousy
Myštěves
Mžany
Dub
Stračovská Lhota
Nepolisy
Luková
Zadražany
Nový Bydžov
Chudonice
Nová Skřeněř
Skochovice
Stará Skřeněř
Vysočany
Zábědov
Žantov
Ohnišťany
Petrovice
Kanice
Prasek
Pšánky
Sadová
Skřivany
Sloupno

Smidary
Chotělice
Červeněves
Kříčov
Loučná Hora
Sověstice
Horní Černůtky
Starý Bydžov
Stračov
Klenice
Střezetice
Dlouhé Dvory
Šaplava
Třesovice
Popovice
Vinary
Janovice
Kozojídky
Smidarská Lhota
Zachrašťany
Zdechovice

O b v o d č. 2 – vyřizuje: **JUDr. Helena Divišová**, zastupuje: JUDr. Miloslav Marcalík

Dědické věci po zůstavitelích, jejichž poslední bydliště nebylo v obci patřící do obvodu Nový Bydžov - podle data úmrtí zůstavitelů - v jednotlivých kalendářních týdnech: 1., 8., 15., 22., 29., 36., 43., 50.

O b v o d č. 3 – vyřizuje: **JUDr. Jana Čírtková**, zastupuje: JUDr. Hana Kulhánková

Dědické věci po zůstavitelích, jejichž poslední bydliště nebylo v obci patřící do obvodu Nový Bydžov - podle data úmrtí zůstavitelů - v jednotlivých kalendářních týdnech: 2., 9., 16., 23., 30., 37., 44., 51.

O b v o d č. 4 – vyřizuje: **JUDr. Hana Kulhánková**, zastupuje: JUDr. Jana Čírtková

Dědické věci po zůstavitelích, jejichž poslední bydliště nebylo v obci patřící do obvodu Nový Bydžov - podle data úmrtí zůstavitelů - v jednotlivých kalendářních týdnech: 3., 10., 17., 24., 31., 38., 45., 52.

O b v o d č. 5 – vyřizuje: **JUDr. Olga Čepelová, Ph. D.**, zastupuje: Mgr. Jan Krček

Dědické věci po zůstavitelích, jejichž poslední bydliště nebylo v obci patřící do obvodu Nový Bydžov - podle data úmrtí zůstavitelů - v jednotlivých kalendářních týdnech: 4., 11., 18., 25., 32., 39., 46.

O b v o d č. 6 – vyřizuje: **Mgr. Jan Krček**, zastupuje: JUDr. Olga Čepelová, Ph. D.

Dědické věci po zůstavitelích, jejichž poslední bydliště nebylo v obci patřící do obvodu Nový Bydžov - podle data úmrtí zůstavitelů - v jednotlivých kalendářních týdnech: 5., 12., 19., 26., 33., 40., 47.

O b v o d č. 7 – vyřizuje: **JUDr. Zdeněk Pavel**, zastupuje: JUDr. Ivana Kondrová

Dědické věci po zůstavitelích, jejichž poslední bydliště nebylo v obci patřící do obvodu Nový Bydžov - podle data úmrtí zůstavitelů - v jednotlivých kalendářních týdnech: 6., 13., 20., 27., 34., 41., 48.

O b v o d č. 8 – vyřizuje: **JUDr. Ivana Kondrová**, zastupuje: JUDr. Zdeněk Pavel

Dědické věci po zůstavitelích, jejichž poslední bydliště nebylo v obci patřící do obvodu Nový Bydžov - podle data úmrtí zůstavitelů - v jednotlivých kalendářních týdnech: 7., 14., 21., 28., 35., 42., 49.